

KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA 2015–2020

3. dopolnjena izdaja

KAZALO

1 UVOD	3
2 NAMEN UKREPA KOPOP	3
3 POGOJI IN ZAHTEVE ZA IZVAJANJE UKREPA KOPOP	3
3.1 Pogoji upravičenosti	3
3.2 Program aktivnosti	3
3.3 Splošni pogoji	4
3.4 Operacije	4
3.5 Območje izvajanja	4
3.6 Trajanje obveznosti	4
3.7 Velikost površin	5
3.8 Sprememba površin, vključenih v obveznost	5
3.9 Povečanje površin, vključenih v obveznost	5
3.10 Kontrolni sistem	5
3.11 Spremembe nacionalne zakonodaje in zakonodaje EU	5
3.12 Višina plačil	5
3.13 Hramba dokumentacije	5
4 OPIS OPERACIJ	5
4.1 Poljedelstvo in zelenjadarstvo	5
4.1.1 Petletni kolobar (POZ_KOL) – obvezna zahteva	6
4.1.2 Nmin analiza (POZ_NMIN) – obvezna zahteva	6
4.1.3 Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI) – izbirna zahteva	6
4.1.4 Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD) – izbirna zahteva	7
4.1.5 Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSSM) – izbirna zahteva	7
4.1.6 Uporaba samo fitofarmaceutskih sredstev, ki so dovoljena na najožjih vodovarstvenih območjih (POZ_FFSSV) – izbirna zahteva	7
4.1.7 Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ) – izbirna zahteva	7
4.1.8 Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ) – izbirna zahteva	7
4.1.9 Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL) – izbirna zahteva	7
4.1.10 Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP) – izbirna zahteva	7
4.2 HMELJARSTVO	8
4.2.1 Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT) – obvezna zahteva	8
4.2.2 Nmin analiza (HML_NMIN) – obvezna zahteva	8
4.2.3 Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI) – izbirna zahteva	8
4.2.4 Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP) – izbirna zahteva	8

4.3 SADJARSTVO	8
4.3.1 Uporaba feromonskih in lepljivih vab za potrebe spremljanja škodljivih organizmov (SAD_VABE) – obvezna zahteva	9
4.3.2 Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN) – izbirna zahteva	9
4.3.4 Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ) – izbirna zahteva	9
4.3.5 Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT) – izbirna zahteva	9
4.4 VINOGRADNIŠTVO	10
4.4.1 Uporaba feromonskih in lepljivih vab za potrebe spremljanja škodljivih organizmov (VIN_VABE) – obvezna zahteva	10
4.4.2 Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN) – izbirna zahteva	10
4.4.3 Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ) – izbirna zahteva	10
4.4.4 Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK) – izbirna zahteva	10
4.4.5 Pokritost tal v vinogradih z negovano ledino (VIN_POKT) – izbirna zahteva	10
4.4.6 Pokritost tal čez zimo v vinogradih, kjer medvrstni prostor ni pokrit z negovano ledino – izbirna zahteva	11
4.5 TRAJNO TRAVINJE I	11
4.5.1 Za GERK-e, ki so večji od 1 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjeneja ..... (TRZ_I_NPAS) – obvezna zahteva	11
4.5.2 Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI) – izbirna zahteva	11
4.5.3 Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA) – izbirna zahteva	14
4.5.4 Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL) – izbirna zahteva	14
4.6 TRAJNO TRAVINJE II	14
4.6.1 Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL) – obvezna zahteva	14
4.6.2 Za GERK-e, ki so večji od 1 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjeneja ..... (TRZ_II_NPAS) – izbirna zahteva	14
4.6.3 Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI) – izbirna zahteva	14
4.7 POSEBNI TRAVIŠČNI HABITATI	15
4.7.1 Košnja/paša ni dovoljena do 30. 6. (HAB_KOS) – obvezna zahteva	15
4.7.2 Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG) – obvezna zahteva	15
4.7.3 Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA) – izbirna zahteva	15
4.7.4 Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjeneja ..... (HAB_NPAS) – izbirna zahteva	15
4.8 TRAVIŠČNI HABITATI METULJEV	16
4.8.1 Košnja/paša ni dovoljena med 15. 6. in 15. 9. (MET_KOS) – obvezna zahteva	16
4.8.2 Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjeneja ..... (MET_NPAS) – obvezna zahteva	16
4.8.3 Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA) – izbirna zahteva	16
4.9 HABITATI PTIC VLAŽNIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV	16
4.9.1 Košnja ni dovoljena pred 1. 8. (VTR_KOS) – obvezna zahteva	16
4.9.2 Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjeneja ..... (VTR_NPAS) – izbirna zahteva	17
4.10 STELJNIKI	17
4.10.1 Košnja/paša ni dovoljena do 25. 8. (STE_KOS) – obvezna zahteva	17
4.10.2 Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjeneja ..... (STE_NPAS) – obvezna zahteva	17
4.11 VODNI VIRI	17
4.11.1 Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL) – obvezna zahteva	18
4.11.2 Uporaba samo fitofarmaceutskih sredstev, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV) – obvezna zahteva	18
4.11.3 Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP) – izbirna zahteva	18
4.11.4 Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD) – izbirna zahteva	18
4.12 OHRANJANJE HABITATOV STRMIH TRAVNIKOV	18
4.13 GRBINASTI TRAVNIKI	18
4.14 REJA DOMAČIH ŽIVALI NA OBMOČJU POJAVLJANJA VELIKIH ZVERI	19
4.14.1 Varovanje črede z visokimi premičnimi varovalnimi elektromrežami (KRA_OGRM)	19
4.14.2 Varovanje črede s pastirjem (KRA_VARPA)	19
4.14.3 Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	19
4.15 PLANINSKA PAŠA	19
4.15.1 Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)	19
4.15.2 Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	20
4.16 VISOKODEBELNI TRAVNIŠKI SADOVNJAKI	20
4.17 OHRANJANJE MEJIC	20
4.18 REJA LOKALNIH PASEM, KI JIM GROZI PRENEHANJE REJE	20
4.19 OHRANJANJE RASTLINSKIH GENSKIH VIROV, KI JIM GROZI GENSKA EROZIJA	21
4.19.1 Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin (GEN_SOR)	21
4.19.2 Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin (GEN_SEME)	21
5 POVZETEK PRVIH SPREMEMB UKREPA KOPOP V OKVIRU PRP 2014–2020	22
INFORMACIJE O UKREPU KOPOP	24

1 UVOD

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (PRP 2014–2020) prinaša nove možnosti za črpanje finančnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP). V okviru PRP 2014–2020, ki ga je Evropska komisija uradno potrdila 13. 2. 2015, se je z letom 2015 začel izvajati tudi ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (ukrep KOPOP), ki je nadomestil ukrep kmetijsko okoljskih plačil (podukrepi KOP) iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013.

Namesto dosedanjega paketnega pristopa, kjer je vsak od 24. podukrepov KOP vključeval več zahtev, se ukrep KOPOP sestoji iz 19 operacij, ki so sestavljene iz obveznih in izbirnih zahtev. Upravičenec, ki se odloči za vstop v katero izmed operacij, mora izvajati obvezne zahteve, lahko pa izbere tudi eno ali več izbirnih zahtev posamezne operacije, če so v okviru posamezne operacije le-te na voljo.

Namen te brošure je zagotoviti pravočasno informiranost javnosti v zvezi s ključnimi zahtevami in pogoji za izvajanje ter spremembami in dopolnitvami ukrepa KOPOP, kar je zlasti pomembno za tiste upravičence, ki so že vključeni ali pa se nameravajo vključiti v ta ukrep.

2 NAMEN UKREPA KOPOP

Ukrep KOPOP podpira kmetijstvo v njegovi okoljski funkciji in je namenjen ohranjanju in spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine, ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter blaženje in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Plačila spodbujajo izvajanje kmetijskih praks, ki presegajo obvezne standarde, to je običajno kmetijsko prakso. To niso dohodkovna plačila, ampak plačila za kritje dodatnih stroškov in izgube prihodka zaradi izvajanja nadstandardnih zahtev ukrepa KOPOP. S temi plačili se kmeta »nagradijo« kot skrbnika okolja, ki s svojimi aktivnostmi poleg pridelave hrane, ohranja naravo, varuje vode in tla, vzdržuje krajino, zagotavlja pa tudi izvajanje družbeno pomembnih storitev in neblagovnih javnih dobrin.

Aktivnosti, ki se bodo izvajale in bodo prispevale k ohranjanju oz. izboljšanju stanja, so v ukrepu KOPOP definirane kot zahteve v okviru operacij.

Pravne podlage za izvajanje ukrepa KOPOP so 28. člen Uredbe 1305/2013/EU, PRP 2014–2020 ter nacionalna uredba, ki ureja plačila za ukrep KOPOP.

3 POGOJI IN ZAHTEVE ZA IZVAJANJE UKREPA KOPOP

Ukrep KOPOP vključuje 19 operacij, znotraj katerih so obvezne in, kjer so na voljo, tudi izbirne zahteve. Upravičenec lahko na isti površini istočasno izvaja več operacij oz. zahtev, prevzete obveznosti ukrepa KOPOP (obvezne in izbirne zahteve) pa mora izvajati pet let. Dovoljene kombinacije operacij in zahtev ukrepa KOPOP so dostopne na spletnih straneh Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) in Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP).

Novost ukrepa KOPOP je, da mora kmetijsko gospodarstvo (KMG) imeti skupno najmanj 1 ha kmetijskih površin, sicer vstop v ta ukrep ni mogoč.

Kmetijske rastline, za katere se lahko v okviru posamezne zahteve oz. operacije uveljavlja plačilo, so opredeljene pri

posamezni zahtevi v nacionalni uredbi, ki ureja plačila za ukrep KOPOP, in na spletnih straneh MKGP ter ARSKTRP (Šifrant vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin ter pomoči).

Vsaka zahteva (obvezna in izbirna) je finančno ovrednotena. Plačila za posamezne zahteve so določena na osnovi modelnih kalkulacij, ki upoštevajo stroške za kritje vseh ali dela dodatnih stroškov oz. izpada dohodka zaradi prevzetih obveznosti iz naslova ukrepa KOPOP. Upravičenci bodo za izvajanje zahtev, vezanih na ohranjanje naravovarstveno pomembnih travnišč, vodnih virov in krajine ter reje avtohtonih pasem domačih živali, upravičeni do 100 % izračunane vrednosti za izgubo dohodka oz. dodatno delo, ki nastane zaradi izvajanja posamezne zahteve. Za zahteve v okviru ostalih operacij ter plačilo tradicionalnih pasem živali pri operaciji GEN_PAS pa je plačilo 60 % glede na izračunano višino plačila za te zahteve. V PRP 2007–2013 so plačila za podukrepe KOP krila 41 % izračunane vrednosti iz modelnih kalkulacij.

Ob vstopu v ukrep KOPOP je treba izpolnjevati pogoje upravičenosti. S prevzemom obveznosti pa mora upravičenec v obdobju trajanja obveznosti izpolnjevati tudi splošne pogoje za izvajanje ukrepa KOPOP in posamezne zahteve operacij, ki jih izbere, zahteve navzkrižne skladnosti in predpisano kmetijsko dejavnost (minimalno aktivnost), opredeljeno v predpisu, ki ureja sheme neposrednih plačil.

3.1 Pogoji upravičenosti

Ob vstopu v ukrep mora KMG izpolnjevati naslednje pogoje upravičenosti:

- obsegati mora najmanj 1 ha kmetijskih površin;
- vpisano mora biti v register kmetijskih gospodarstev (RKG);
- nosilec KMG mora imeti opravljen 6-urni program usposabljanja s področja kmetijsko okoljskih in kmetijsko podnebnih vsebin;
- izdelan mora imeti program aktivnosti kmetijskega gospodarstva.

Če KMG pogojev upravičenosti ne izpolni, ne more vstopiti v ukrep KOPOP.

3.2 Program aktivnosti

Novost v ukrepu KOPOP je tudi program aktivnosti (PA), ki ga morajo imeti nosilci KMG izdelanega najpozneje en dan pred oddajo zbirne vloge (razen v letu 2015 najpozneje na dan oddaje zbirne vloge). PA izdelajo izvajalci svetovanj v sodelovanju z nosilcem KMG (upravičencem) pred vstopom v ukrep KOPOP. Namen priprave PA je informirati in pravočasno usposobiti upravičence za izvajanje ukrepa KOPOP. Obenem se v PA definirajo vse aktivnosti in obveznosti ukrepa KOPOP, ki se bodo na KMG izvajale. Izdelava PA je za upravičenca brezplačna.

V primeru sprememb oz. dopolnitev izbora zahtev in kombinacij ukrepa KOPOP je potrebno PA posodobiti. Če se upravičenec vključi v ukrep KOPOP in ukrep ekološko kmetovanje (EK), se izdelava PA za oba ukrepa.

V primeru KMG planine mora biti izdelan PA za planino, ki vključuje najmanj opis planine (podatki o zemljiščih in živalih) ter načrt ureditve pašnika in paše, določati pa mora tudi zahteve, ki se bodo izvajale, ter pravila rabe planinskega pašnika.

PA vsebuje glede na izbrane operacije oz. zahteve najmanj podatke o: KMG, nosilcu KMG, zemljiščih in živalih, izbira-

nih operacijah oz. zahtevah, zasnovi kolobarja, vodenju evidenc uporabe organskih in mineralnih gnojil na KMG, načrtu ureditve pašnika in paše ter analizi tal in gnojilnem načrtu za tiste GERK-e, na katerih se uporabljajo mineralna gnojila, zato morajo upravičenci gnojilne načrte prinesti na izdelavo PA.

V zvezi z analizo tal in gnojilnim načrtom morajo upravičenci upoštevati naslednje:

- Gnojilni načrt mora biti izdelan na podlagi analize tal, ki ni starejša od petih let. Kot še veljaven datum analize tal za leto 2015 se upošteva datum 1. 1. 2010, za leto 2016 1. 1. 2011, za leto 2017 1. 1. 2012, za leto 2018 1. 1. 2013, za leto 2019 1. 1. 2014 in za leto 2020 1. 1. 2015. To pomeni, da gnojilni načrt, izdelan na primer 15. 3. 2015 na podlagi analize tal z veljavnostjo 1. 3. 2010 ni ustrezen, saj je bila analiza tal v času izdelave gnojilnega načrta že starejša od petih let. Na gnojilnem načrtu mora biti naveden datum izdelave tega načrta in ne le datum, ko je bil natisnjen.
- Analize tal in gnojilnega načrta ni treba izdelati tistim KMG, ki se vključijo le v izvajanje operacij: Posebni traviščni habitati, Traviščni habitati metuljev, Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov, Steljniki.
- Analiza tal mora biti izdelana vsaj za naslednje parametre: P, K in organska snov. Za travinje analiza tal na organsko snov ni potrebna.
- Na analizi tal morajo biti navedeni vsi GERK-i, za katere je izdelana. Iz analize tal mora biti razvidno, kdo je le-to izdelal in datum analize tal. Obstoječe analize tal, ki so še veljavne, morajo vsebovati vse zgoraj navedene zahtevane podatke. V nasprotnem primeru jih je treba dopolniti z manjkajočimi podatki. Manjkajoče GERK-e na analizah tal lahko dopiše kmetijsko svetovalna služba, medtem ko manjkajoče parametre lahko dopolni le laboratorij, ki je izdelal prvotno analizo tal.
- Kot pripomoček pri jemanju vzorcev tal se uporabijo Navodila za odvzem vzorcev tal, namenjenih za kemijsko analizo, ki so dostopna na spletnih straneh MKGP, ARSKTRP in Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS).

3.3 Splošni pogoji

Upravičenec mora:

- v obdobju trajanja obveznosti vsako leto opraviti najmanj 4-urni program usposabljanja v zvezi s kmetijsko okoljsko podnebnimi vsebinami;
- v prvih treh letih trajanja obveznosti najmanj enkrat uporabiti storitev svetovanja, v okviru katere se mu svetuje glede pogojev in zahtev ter pravnega izvajanja prevzetih kmetijsko okoljsko podnebnih obveznosti;
- ves čas trajanja obveznosti voditi evidenco o vseh delovnih opravilih, ki se izvajajo pri ukrepu KOPOP, na obrazcih evidenc o delovnih opravilih, ki so dostopni na spletnih straneh MKGP in ARSKTRP;
- upoštevati prehod uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav.

KMG mora v primeru uporabe gnojil in fitofarmaceutskih sredstev voditi podatke o nabavi, porabi, oddaji, prejemu in zalogi posameznih vrst gnojil in fitofarmaceutskih sredstev za vse površine KMG. Ti podatki se vodijo na obrazcu evidenc o uporabi gnojil na kmetijskem gospodarstvu in obrazcu evidenc o uporabi fitofarmaceutskih sredstev na kmetijskem gospodarstvu, ki sta dostopna na spletnih straneh MKGP in ARSKTRP. Vodenje evidenc o uporabi gnojil na kmetijskem gospodarstvu se šteje tudi za vode-

nje evidence uporabe organskih in mineralnih gnojil za tekoče koledarsko leto za potrebe izpolnjevanja zahtev navzkrižne skladnosti.

Upravičenci, ki izvajajo aktivnosti, za katere so upravičeni do podpore iz PRP 2014–2020 morajo v skladu z »Navodili za informiranje in obveščanje javnosti o aktivnostih, ki prejemajo podporo iz PRP 2014-2020«, objavljenimi na spletni strani ministrstva, izpolniti zahteve glede označevanja vira sofinanciranja.

3.4 Operacije

Ukrep KOPOP vključuje naslednje operacije:

1. Poljedelstvo in zelenjadarstvo;
2. Hmeljarstvo;
3. Sadjarstvo;
4. Vinogradništvo;
5. Trajno travinje I;
6. Trajno travinje II;
7. Posebni traviščni habitati;
8. Traviščni habitati metuljev;
9. Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov;
10. Steljniki;
11. Vodni viri;
12. Ohranjanje habitatov strmih travnikov;
13. Grbinasti travniki;
14. Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri;
15. Planinska paša;
16. Visokodebelni travniški sadovnjaki;
17. Ohranjanje mejic;
18. Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje;
19. Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija.

3.5 Območje izvajanja

Določene operacije se lahko izvajajo na območju celotne Slovenije in prispevajo k varovanju okolja nasploh, nekatere operacije pa se lahko izvajajo le na omejenih območjih, ki so problematična z vidika onesnaževanja kmetijskega izvora, to so prispevna območja vodnih teles površinskih voda in vodnih teles podzemne vode iz Načrta upravljanja voda (NUV) ter območjih, ki so pomembna za ohranjanje biotske raznovrstnosti (ekološko pomembna območja posebnih traviščnih habitatov (HAB), traviščnih habitatov metuljev (MET) in steljnikov (STE), območja pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR) ter območje pojavljanja medveda in volka). Za ta območja so izdelani grafični sloji. Informacijo o tem, ali površine KMG ležijo v zgoraj omenjenih območjih, se lahko za posamezno KMG preverijo na spletni strani ARSKTRP, kjer so objavljeni vnaprej pripravljene obrazci (t.i. predtisk), grafični sloji teh območij so razvidni tudi iz spletnega RKG-pregledovalnika, dostopnega na spletnih straneh MKGP ali pa bodo to izvedeli najkasneje pri vnosu PA. Območja so opredeljena tudi v nacionalni uredbi, ki ureja plačila za ukrep KOPOP.

Določene operacije so glede na to, na katerih območjih ležijo posamezna zemljišča, med seboj povezane. V tem primeru se upravičenci lahko v take operacije vključijo le, če izvajajo vse obvezne zahteve povezanih operacij.

3.6 Trajanje obveznosti

Upravičenec se z vstopom v ukrep KOPOP obveže, da bo na KMG ta ukrep izvajal ves čas trajanja obveznosti, to je najmanj pet let. Med trajanjem obveznosti ukrepa KOPOP

zamenjava ene operacije oz. zahteve z drugo operacijo oz. zahtevo ni dovoljena.

V ukrep KOPOP je možno vstopiti v letih 2015 in 2016, razen v operacije Posebni traviščni habitati, Traviščni habitati metuljev, Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov, Steljniki, Vodni viri, Ohranjanje habitatov strmih travnikov, Grbinasti travniki, Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri, Planinska paša, Visokodebelni travniški sadovnjaki in Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija, v katere je mogoče vstopiti v obdobju 2015–2020. V zahtevi Pokritost tal čez zimo v vinogradih, kjer medvrstni prostor ni pokrit z negovano ledino in Opustitev uporabe insekticidov znotraj operacije Vinogradništvo je mogoče vstopiti le v letu 2016, v zahtevo Varovanje črede s pastirjem znotraj operacije Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri v obdobju 2016–2020 in v operacijo Ohranjanje mejic v obdobju 2017–2020.

Odstopanja od petletne obveznosti so dovoljena le v naslednjih primerih:

- če se v obdobju trajanja obveznosti celotno zemljišče oz. del zemljišča, na katero se nanaša obveznost, ali KMG prenese na drugo KMG, lahko omenjeno KMG prevzame to obveznost ali pa obveznost preneha veljati, vračilo že prejetih sredstev pa se ne zahteva;
- zaradi višje sile ali izjemnih okoliščin, kot npr. smrt upravičenca, huda naravna nesreča, pogin domačih živali ipd.

Primeri višje sile in izjemnih okoliščin ter odstopanj so natančneje navedeni v nacionalni uredbi, ki ureja plačila za ukrep KOPOP. Po zaključku petletne obveznosti bo mogoče letno podaljšanje izvajanja posamezne operacije, podaljšati pa bo mogoče le celotno obveznost.

3.7 Velikost površin

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje posamezne zahteve v okviru operacij ukrepa KOPOP je 0,1 ha. Na KMG mora biti v posamezno zahtevo v okviru operacij ukrepa KOPOP vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen če za posamezne operacije ni drugače določeno.

3.8 Sprememba površin, vključenih v obveznost

Obseg površine, vključene v obveznost, se lahko med leti spreminja za največ 10 % glede na vstopno površino, ki je opredeljena v nacionalni uredbi, ki ureja plačila za ukrep KOPOP.

3.9 Povečanje površin, vključenih v obveznost

Obseg površin KMG se v času trajanja obveznosti lahko poveča. Zaradi povečanja površin KMG se lahko obstoječa obveznost razširi, pri čemer se upošteva čas trajanja obstoječe obveznosti, ali pa se lahko obstoječa obveznost nadomesti z novo petletno obveznostjo. Enako velja v primerih, kadar se v okviru KMG poveča površina za katero je prevzeta obveznost. Upravičenec lahko površine, vključene v obveznost, poveča za več kot 10 %, vendar največ za 20 % oz. 2 ha, glede na vstopno površino, pri čemer se upošteva dovoljen obseg povečanja površin, ki je ugodnejši za upravičenca, njegova obveznost iz prvega leta petletne obveznosti pa se nadaljuje.

3.10 Kontrolni sistem

Integrirani administrativni in kontrolni sistem (IAKS), vključno s kontrolo navzkrižne skladnosti in kontrolo izvajanja obveznosti za ukrep KOPOP, izvaja ARSKTRP v skladu z relevantnimi predpisi EU in nacionalnimi predpisi.

3.11 Spremembe nacionalne zakonodaje in zakonodaje EU

V primeru sprememb nacionalne zakonodaje in zakonodaje EU se obstoječe obveznosti za ukrep KOPOP uskladijo s temi spremembami.

3.12 Višina plačil

Za ukrep KOPOP je v obdobju 2014–2020 namenjenih okoli 203 milijone eurov. Letna višina plačil za posamezne zahteve je navedena pri opisu teh zahtev.

Vse zahteve so finančno ovrednotene in s kombinacijo posameznih obveznih in izbirnih zahtev znotraj operacije in med operacijami lahko upravičenec na isti površini prejme največ 600 eurov/ha letno za njivske površine, 900 eurov/ha letno za trajne nasade oz. 450 eurov/ha letno za ostale površine (trajno travinje, mejice) oz. 200 eurov/GVŽ letno. Če pri dovoljenih kombinacijah prihaja do istovrstnih stroškov, je plačilo za take kombinacije nižje, saj so istovrstni stroški v plačilu upoštevani samo enkrat.

Z namenom preprečitve dvojnih plačil s l. stebrom so bile pri ukrepu KOPOP upoštevane primerljive oz. podobne kmetijske prakse, ki se izvajajo v okviru diverzifikacije za namen zelene komponente. Plačila za te zahteve KOPOP zato vključujejo samo dodatne stroške in izgubo dohodka za aktivnosti, ki presegajo kmetijske prakse diverzifikacije. Za zahteve KOPOP, katerih aktivnosti so enake praksam zelene komponente v okviru površin z ekološkim pomenom, bodo upravičenci prejeli plačila le za površine, ki presegajo zahtevan minimalni skupni obseg površin z ekološkim pomenom. Podrobneje je to določeno v nacionalni uredbi, ki ureja plačila za ukrep KOPOP.

3.13 Hramba dokumentacije

Upravičenci morajo na KMG pet let po zadnji pridobitvi plačila za ukrep KOPOP hraniti vse račune o nakupu (npr. gnojil, sredstev za varstvo rastlin, feromonskih vab, sadilnega materiala ipd.), razne deklaracije (npr. za gnojila, sredstva za varstvo rastlin, feromonske vabe ipd.), pogodbe z izvajalci raznih storitev (npr. za mehansko zatiranje plevelov, konzervirajočo obdelavo ipd.), račune za opravljene storitve s strani strojnega krožka (npr. za mehansko zatiranje plevelov, konzervirajočo obdelavo ipd.), vse zahtevane evidence in drugo dokumentacijo (npr. dokazilo, da so pastirski psi cepljeni ipd.).

4 OPIS OPERACIJ

4.1 Poljedelstvo in zelenjadarstvo

Operacija Poljedelstvo in zelenjadarstvo prispeva k izboljšanju stanja tal in voda prek izboljšanja rodovitnosti in strukture tal, povečevanja mikrobiološke aktivnosti tal, varovanja tal pred škodljivimi vplivi vremena (zaskorjenost, izguba vlage, erozija), fitosanitarnih učinkov, kot so manjša zapleveljenost, manjša prisotnost škodljivcev in povzročiteljev bolezni, preprečevanje izpiranja hranil v podtalje. Operacija vključuje obvezni zahtevi in izbirne zahteve, ki

se izvajajo na njivskih površinah (na GERK-ih z vrstama rabe »1100 – njive« in »1170 – jagode na njivi«). Upravičenec mora izvajati obvezni zahtevi, lahko pa izbere tudi eno ali več izbirnih zahtev te operacije. Izbirne zahteve je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezni zahtevi, in sicer v enakem ali manjšem obsegu kot obvezni zahtevi, razen izbirne zahteve POZ_FFSV, ki se izvaja na vseh njivskih površinah KMG.

Upravičenci, katerih površine ležijo na prispevnih območjih vodnih teles površinskih voda in območjih vodnih teles podzemne vode iz NUV, se v izvajanje operacije Poljedelstvo in zelenjadarstvo lahko vključijo le, če se istočasno vključijo tudi v izvajanje operacije Vodni viri z najmanj 30 % njivskih površin na območju Dravske kotline (NUV-D) in najmanj 20 % njivskih površin na drugih območjih iz NUV (Savinjska kotlina in Murska kotlina ter prispevna območja zadrževalnikov Šmartinsko, Perniško, Gajševsko in Ledavsko jezero) (NUV-O).

Upravičenci, katerih površine najožjih vodovarstvenih območjih – državni nivo (VVO I), ležijo na prej navedenih območjih iz NUV, se lahko v operacijo Poljedelstvo in zelenjadarstvo vključijo brez pogojevanja vključitve v operacijo Vodni viri.

4.1.1 Petletni kolobar (POZ_KOL) – obvezna zahteva

V petletni kolobar morajo biti vključene najmanj tri različne kmetijske rastline kot glavni posevek, pri čemer so lahko žita v kolobarju največ trikrat, koruza je lahko v kolobarju prav tako največ trikrat, vendar nikoli zaporedoma. Naknadni posevki ne predstavljajo ene od treh različnih kmetijskih rastlin, ki morajo biti vključene v petletni kolobar. Morebitna zamenjava kmetijskih rastlin v kolobarju ne sme poslabšati kolobarja in negativno vplivati na okolje oz. zmanjšati učinkovitosti izvajanja zahteve. Zelenjadnice so v petletni kolobar lahko vključene vsako leto, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključene najmanj tri različne zelenjadnice kot glavni posevek. Njivska zelišča so lahko v petletni kolobar vključena vsako leto, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključena najmanj tri različna njivska zelišča kot glavni posevek. Praha na GERK-ih z vrsto rabe »1100 – njive« je lahko del kolobarja, vendar zanjo plačila za izvajanje obvezne zahteve POZ_KOL ni mogoče uveljavljati, enako velja tudi za kmetijske rastline, za katere se lahko uveljavljajo neposredna plačila. Jare in ozimne kmetijske rastline se štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju. Različni posevki koruze (koruza za zrnje, silažna koruza in sladka koruza) se štejejo kot ena kmetijska rastlina. Trava in travno deteljne mešanice so v kolobar lahko vključene največ trikrat, pri čemer se različne vrste trav in travno deteljnih mešanic štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju.

- Petletni kolobar mora biti za vsako poljino zasnovan že ob vstopu v operacijo. Zasnova kolobarja in kmetijska rastlina, ki sta navedena na zbirni vlogi, morata biti skladna s stanjem v naravi.
- Obseg: vse njivske površine, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 114,78 eura/ha letno.

Prezimni posevek, za katerega se pridobi plačilo za izbirno zahtevo POZ_ZEL ali za obvezno zahtevo VOD_ZEL za tekoče leto, se v naslednjem letu lahko vključi v obvezno zahtevo POZ_KOL, vendar do plačila za to zahtevo v tem letu ni upravičen. Pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK se plačilo za to zahtevo ne dodeli.

4.1.2 Nmin analiza (POZ_NMIN) – obvezna zahteva

Zahteva Nmin analiza pomeni izvajanje hitrih talnih oz. hitrih rastlinskih testov na vsebnost nitratnega dušika za kmetijske rastline glavnega posevka. Te teste je treba izdelati najpozneje do 30. 6. tekočega leta.

Minimalno število analiz, ki jih je treba izdelati je: do vključno 3 ha površin ena analiza, nad 3 do vključno 10 ha površin dve analizi, nad 10 do vključno 20 ha površin štiri analize, nad 20 do vključno 100 ha površin za vsakih nadaljnjih 10 ha površin ena dodatna analiza, nad 100 do vključno 150 ha površin za vsakih nadaljnjih 25 ha površin ena dodatna analiza in nad 150 ha površin za vsakih nadaljnjih 50 ha ena dodatna analiza. Analize lahko izdelajo le pristojne institucije. Pred vstopom v operacijo se mora upravičenec udeležiti usposabljanja v zvezi z odvzemom vzorcev tal za analizo v okviru predhodnega usposabljanja. Na KMG je treba hraniti rezultat analize, iz katere sta razvidna podatka o datumu izdelave analize tal in številki GERK-a (GERK_PID), na katerega se ta analiza nanaša.

- Obseg: vse njivske površine, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: VVO I 15,77 eura na ha letno, druga območja 22,62 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.1.3 Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI) – izbirna zahteva

Zahteva pomeni nanos tekočih organskih gnojil z napravo za direkten vnos ali napravo za nanos neposredno na površino tal. V primeru nanosa gnojil na površino tal pred setvijo je potrebna takojšnja zadelava v tla. Nanos na površino tal pomeni raztros tekočih organskih gnojil skozi vlečene cevi ali vlečene sani, ki se vlečejo po tleh. Od zadelave gnojil v tla do setve ne sme preteči več kot sedem koledarskih dni. Takojšnja zadelava gnojil v tla pomeni zadelavo v tla najpozneje naslednji dan. Zahteva se mora na opisan način izvajati ves čas trajanja obveznosti. Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno. Če se tekoča organska gnojila proizvedejo na KMG, mora upravičenec ob oddaji zahtevka za tekoče leto na ustreznem obrazcu v okviru zbirne vloge na podlagi lastne ocene opredeliti pretežen način reje (sistem z gnojevko ali hlevski gnoj in gnojnica, pri tem si lahko pomaga z izračunom števila GVŽ, ki je vključeno v pretežen način reje). V primeru nakupa tekočih organskih gnojil, je na KMG treba hraniti tudi račun o tem nakupu.

- Obseg: del njivskih površin, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija, razen na VVO I.
- Višina plačila: 3,81 eura/m³ letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

Plačilo se lahko uveljavlja za največ 25 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil/ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na KMG, lahko pa jo KMG tudi prejme od drugega KMG oz. kupi.

4.1.4 Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD) – izbirna zahteva

V okviru zahteve se kmetijske rastline sejejo po pravilu glavnega posevka. Pred setvijo naslednje kmetijske rastline, najpozneje pa do 15. 11. tekočega leta, se posevek podorje. Zahteva se lahko uveljavlja le kot neprezimni posevek.

- Obseg: del njivskih površin, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija, razen VVO I.
- Višina plačila: 126,00 eurov/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.1.5 Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM) – izbirna zahteva

V okviru izvajanja te zahteve se posevke oz. površine prekriva s protiinsektnimi mrežami ali agrokopreno z namenom zaščite kmetijskih rastlin pred insekti, pri čemer uporaba insekticidov ni dovoljena. Zahteva se lahko uveljavlja le za glavni posevek. Kot upravičene površine se lahko štejejo površine, ki so bile v posameznem letu pokrite s protiinsektno mrežo ali agrokopreno, pri čemer mora protiinsektna mreža ali agrokoprena zadoščati za vsaj eno tretjino površin, vključenih v zahtevo. Na KMG je treba hraniti račune, iz katerih je razviden nakup protiinsektnih mrež ali agrokoprene in račune za nakup fitofarmaceutskih sredstev.

- Obseg: del njivskih površin, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 215,34 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.1.6 Uporaba samo fitofarmaceutskih sredstev, ki so dovoljena na najožjih vodovarstvenih območjih (POZ_FFSV) – izbirna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se uporabljajo samo fitofarmaceutska sredstva (aktivne snovi), ki so dovoljena na VVO I. Seznam dovoljenih aktivnih snovi, ki jih je na VVO I prepovedano uporabljati, je dostopen na spletnih straneh MKGP in ARSKTRP. Zahteva se lahko uveljavlja le za glavni posevek. Kot izpolnjevanje zahteve se šteje tudi, če se na določenih GERK-ih fitofarmaceutska sredstva ne uporabljajo. Na KMG je treba hraniti deklaracije za fitofarmaceutska sredstva in račune o nakupu teh sredstev.

- Obseg: vse njivske površine.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija, razen VVO I.
- Višina plačila: 26,52 eura/ha letno. Kombinacija te zahteve z ukrepom EK ni mogoča.

4.1.7 Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ) – izbirna zahteva

V okviru zahteve se v glavnih posevkih tla prekrivajo z zastirkami oz. se izvaja mehansko zatiranje plevelov, pri čemer uporaba herbicidov v tekočem letu ni dovoljena. Mehansko zatiranje plevelov se izvede najpozneje do 25. 10. tekočega leta. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, hraniti pa je treba tudi račune o nakupu zastirke in fitofar-

maceutskih sredstev, ali druge dokaze o uporabi zastirke, pridelane na KMG.

- Obseg: del njivskih površin, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 89,46 eura/ha letno. Kombinacija te zahteve z ukrepom EK ni mogoča.

4.1.8 Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ) – izbirna zahteva

Zahteva pomeni minimalno obdelavo tal z vlečenimi (pasivnimi) stroji za konzervacijsko obdelavo tal oz. gnanimi (aktivnimi) stroji za konzervacijsko obdelavo tal, pri čemer oranje ni dovoljeno. Konzervirajočo obdelavo tal je treba izvesti pred setvijo, vsaj na enem posevku najpozneje do 25. 10. tekočega leta. Na isti površini GERK-a lahko upravičenec, odvisno od vrste posevka, uveljavlja plačilo samo enkrat, in sicer ali za glavni, ali za prezimni, ali pa za neprezimni posevek. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun za opravljeno storitev s strani strojnega krožka ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno.

- Obseg: del njivskih površin (najmanj 20 %), vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 40,68 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.1.9 Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL) – izbirna zahteva

Setev prezimnih posevkov (npr. ozimna pšenica, ozimna ogrščica ipd.) je potrebno opraviti najpozneje do 25. 10. tekočega leta. Tla morajo biti pokrita s prezimno zeleno odejo od 15. 11. tekočega leta do najmanj 15. 2. naslednjega leta. Obdelava ozelenjenih njivskih površin je dovoljena po 15. 2. naslednjega leta, pri čemer uporaba herbicidov za uničenje zelene prezimne odeje ni dovoljena. Zahteva se izvaja samo na njivskih površinah s povprečnim naklonom pod 20 %. Za pokritost tal s prezimnimi posevki se šteje, če je zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelenjene površine. Na KMG je treba hraniti račune o nakupu fitofarmaceutskih sredstev.

- Obseg: del njivskih površin (najmanj 20 %), lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija, razen VVO I.
- Višina plačila: 113,88 eura/ha letno.

4.1.10 Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP) – izbirna zahteva

Setev neprezimnih medonosnih posevkov je potrebno opraviti najpozneje do 1. 8. tekočega leta. Tla morajo biti z neprezimnim medonosnim posevkom pokrita od 15. 8. tekočega leta do 16. 10. tekočega leta, obdelava ozelejenih njivskih površin pa je mogoča po 16. 10. tekočega leta. V času izvajanja zahteve uporaba herbicidov in mineralnih dušikovih gnojil ni dovoljena. Za pokritost tal z neprezimnimi posevki se šteje, če je zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelejene površine. Na KMG je treba hra-

niti račune o nakupu fitofarmaceutskih sredstev in gnojil.

- Obseg: del njivskih površin (najmanj 20 %), lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija, razen VVO I.
- Višina plačila: 93,60 eura/ha letno.

4.2 HMELJARSTVO

Zahteve v okviru operacije Hmeljarstvo prispevajo k izboljšanju stanja tal in voda. Operacija vključuje obvezni zahtevi in izbirne zahteve, ki se izvajajo v hmeljiščih (na GERK-ih z vrsto rabe »1160 – hmeljišče«). Upravičenec mora izvajati obvezni zahtevi, lahko pa izbere tudi eno ali več izbirnih zahtev te operacije. Izbirne zahteve je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezni zahtevi, in sicer v enakem ali manjšem obsegu kot obvezni zahtevi.

4.2.1 Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT) – obvezna zahteva

Tla v medvrstnem prostoru hmeljišča morajo biti od setve, to je od 25. 7. do najmanj 25. 10. tekočega leta pokrita z ustreznimi kmetijskimi rastlinami.

- Obseg: del površin hmeljišča, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 100,80 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.2.2 Nmin analiza (HML_NMIN) – obvezna zahteva

V okviru te zahteve se najpozneje do 30. 6. tekočega leta izdelajo hitri talni testi na vsebnost nitratnega dušika v tleh. Minimalno število analiz, ki jih je treba izdelati je: do vključno 3 ha površin ena analiza, nad 3 do vključno 10 ha površin dve analizi, nad 10 do vključno 20 ha površin štiri analize, nad 20 do vključno 100 ha površin za vsakih nadaljnjih 10 ha površin ena dodatna analiza, nad 100 do vključno 150 ha površin za vsakih nadaljnjih 25 ha površin ena dodatna analiza in nad 150 ha površin za vsakih nadaljnjih 50 ha ena dodatna analiza. Analize lahko izdelajo le pristojne institucije. Pred vstopom v operacijo se mora upravičenec udeležiti usposabljanja v zvezi z odvzemom vzorcev tal za analizo v okviru predhodnega usposabljanja. Na KMG je treba hraniti rezultat analize tal, iz katere sta razvidna podatka o datumu izdelave analize tal in številki GERK (GERK_PID), na katerega se ta analiza nanaša.

- Obseg: del površin hmeljišča, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 22,86 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.2.3 Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI) – izbirna zahteva

Zahteva pomeni zadelavo gnojevke, gnojnice in gnoja v tla najpozneje 24 ur po aplikaciji v hmeljišče. Zadelava v tla poteka s kultiviranjem oz. zaoravanjem ali obsipavanjem hmelja. Tekoča organska gnojila se nanaša z napravo za direkten vnos ali napravo za nanos na površino

tal v hmeljišču (vlečene cevi ali vlečene sani). Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena. Zahteva se mora na opisan način izvajati ves čas trajanja obveznosti. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun za opravljeno storitev s strani strojnega krožka ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno. Če se tekoča organska gnojila proizvedejo na KMG, mora upravičenec ob oddaji zahtevka za tekoče leto na ustreznem obrazcu v okviru zbirne vloge na podlagi lastne ocene opredeliti pretežen način reje (sistem z gnojevko ali hlevski gnoj in gnojnica, pri tem si lahko pomaga z izračunom števila GVŽ, ki je vključeno v pretežen način reje). V primeru nakupa tekočih organskih gnojil, je na KMG treba hraniti tudi račun o tem nakupu.

- Obseg: del površin hmeljišč, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 3,81 eura/m³ letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

Plačilo se lahko uveljavlja za največ 25 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil/ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na KMG, lahko pa jo KMG tudi prejme od drugega KMG oz. kupi.

4.2.4 Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP) – izbirna zahteva

Po obiranju hmelja se iz hmeljevine naredi kompostni kup. Upoštevajo se površine GERK-ov, na katerih se prideluje hmelj. Kompostni kup se ne sme nahajati na hmeljišču. Kompostiranje na kupu traja najmanj do 1. 3. naslednjega leta.

- Obseg: del površin hmeljišča, s katerega se pobere hmeljevine, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 27,60 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.2.5 Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV) – izbirna zahteva

Namen zahteve je zmanjšati obremenitev okolja s spodbujanjem uporabe hitro razgradljivih vodil (biorazgradljivih vrvic) namesto polipropilenskih vrvic. Na KMG je treba hraniti račun, iz katerega je razviden nakup hitro razgradljivih vodil, in deklaracije za hitro razgradljiva vodila, v hmeljiščih pa morajo biti prisotna hitro razgradljiva vodila.

- Obseg: del površin hmeljišča, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 158,10 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.3 SADJARSTVO

Zahteve v okviru operacije Sadjarstvo so namenjene ohranjanju in izboljšanju lastnosti in rodovitnosti tal z nadzorovano uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev, zmanjševanju erozije ter izpiranja hranil. Zahteve se izvajajo na površinah intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov

(na GERK-ih z vrstama rabe »1221 – intenzivni sadovnjak« oz. »1230 – oljčnik«). Pri vseh zahtevah v okviru te operacije mora gostota dreves znašati: oljčniki najmanj 150 dreves/ha, nasadi sadovnjakov najmanj 100 dreves/ha pri orehu in kostanju, nasadi z ostalimi sadnimi vrstami in nasadi z mešanimi sadnimi vrstami najmanj 200 dreves/ha. Upravičenec mora izvajati obvezno zahtevo, lahko pa izbere tudi eno ali več izbirnih zahtev te operacije. Izbirne zahteve je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezno zahtevo, in sicer v enakem ali manjšem obsegu kot obvezno zahtevo.

4.3.1 Uporaba feromonskih in lepljivih vab za potrebe spremljanja škodljivih organizmov (SAD_VABE) – obvezna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se v intenzivnih sadovnjakih in oljčnikih v obdobju od 15. 3. do 15. 8. tekočega leta za posamezne vrste škodljivca uporabljajo feromonske vabe, lepljive plošče oz. prehranske vabe, s katerimi se spremlja številčnost in čas pojava škodljivcev. Nacionalna uredba, ki ureja plačila za ukrep KOPOP, opredeljuje število potrebnih feromonskih vab, lepljivih plošč oz. prehranskih vab ter največje dovoljeno število škropljenj z insekticidi (priloga 6). Na KMG je treba hraniti deklaracije za feromonske vabe, lepljive plošče oz. prehranske vabe in račune o nakupu feromonskih vab, lepljivih plošč oz. prehranskih vab ter do 15. 2. naslednjega leta tudi že uporabljene feromonske vabe, lepljive plošče oz. prehranske vabe.

- Obseg: del površin intenzivnih sadovnjakov oz. oljčnikov, vendar na celem GERK-u, pri čemer ena feromonska vaba, lepljiva plošča oz. prehranska vaba lahko pokrije več GERK-ov.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 144,96 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.3.2 Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN) – izbirna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se za talno gnojenje lahko uporabljajo organska gnojila oz. gnojila, ki so dovoljena v ekološki pridelavi v skladu s Prilogo I Uredbe 889/2008/ES. Kot izpolnjevanje zahteve se šteje tudi, če se na določenih GERK-ih gnojila ne uporabljajo. Na KMG je treba hraniti deklaracije nabavljenih gnojil in račune, iz katerih je razviden nakup vrste gnojil.

- Obseg: vse površine intenzivnih sadovnjakov oz. oljčnikov.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 69,24 eura/ha letno in se izplača le za površine, na katerih se izvaja zahteva SAD_VABE.

4.3.3 Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF) – izbirna zahteva

Gre za alternativno metodo varstva rastlin s feromonskimi dispenzorji oz. feromonskimi pastmi po sistemu »privabi in ubij« (metoda zastrupljenih vab), ki se uporabljajo pred začetkom ali na samem začetku pojava škodljivcev. Število potrebnih feromonskih dispenzorjev oz. feromonskih pasti je določeno z navodili proizvajalca feromonskih dispenzorjev oz. feromonskih pasti. Navodila za izvajanje te zahteve kot priporočila strokovnih institucij s področja varstva rastlin se objavijo na spletnih strani MKGP, ARS-

KTRP in kmetijske svetovalne službe. Sadne vrste, ki so upravičene do plačila za izvajanje zahteve, so za feromonske dispenzorje: jablana, hruška, breskev in sliva/češplja in za feromonske pasti: oljka, kaki, kivi, breskev, nektarina, marelica, oreh in smokva (figa). Na KMG je treba hraniti deklaracije za feromonske dispenzorje oz. feromonske pasti, navodila proizvajalca o uporabi feromonskih dispenzorjev oz. feromonskih pasti in račune o nakupu feromonskih dispenzorjev oz. feromonskih pasti.

- Obseg: del površin intenzivnih sadovnjakov oz. oljčnikov, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 180,30 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.3.4 Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ) – izbirna zahteva

V okviru izvajanja zahteve gre za mehansko zatiranje plevelov, ki se izvaja v obdelovalnem pasu pod drevesi. Uporaba herbicidov ni dovoljena. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun izvajalca za opravljeno storitev, ali izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, hraniti pa je treba tudi račune o nakupu fitofarmaceutskih sredstev.

- Obseg: del površin intenzivnih sadovnjakov oz. oljčnikov, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 155,10 eura/ha letno. Kombinacija te zahteve z ukrepom EK ni mogoča.

4.3.5 Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT) – izbirna zahteva

Zahteva se izvaja v vsakem medvrstnem prostoru sadovnjaka oz. oljčnika, ki je pokrit z negovano ledino. Po obiranju, vendar najpozneje do 30. 5. v letu vlaganja zahtevka, se za ohranjanje ozelenitve tla v medvrstnem prostoru obdelajo s podrahljačem ali drugim primernim strojem, s čimer se razrahljajo od strojev zbita tla (kolesnice), tako da se ne uniči ozelenitve v celoti, oz. tako da se ruša čim manj poškoduje. Po potrebi oz. v primeru poškodbe ozelenjene površine se te površine doseje z ustreznimi kmetijskimi rastlinami v čisti setvi ali kot mešanice. Rastline se zmulči oz. pokosi najpozneje do 25. 10. v letu vlaganja zahtevka. Dopusten je do 80 cm širok nezelenjen pas pod drevesi. Če je nasad na terasah, je treba brežine teras pokositi vsaj dvakrat. Površine morajo biti ozelenjene tudi v primeru obnove sadovnjaka oz. oljčnika. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun izvajalca za opravljeno storitev, ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno.

- Obseg: del površin intenzivnih sadovnjakov oz. oljčnikov, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 229,92 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.4 VINOGRADNIŠTVO

Zahteve v okviru operacije Vinogradništvo so namenjene ohranjanju in izboljšanju lastnosti in rodovitnosti tal z nadzorovano uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev, zmanjševanju erozije ter izpiranja hranil. Zahteve se izvajajo na površinah vinogradov (na GERK-ih z vrsto rabe »1211 – vinograd«) z nagibom do vključno 35 % in z nagibom nad 35 %. Upravičenec mora izvajati obvezno zahtevo, lahko pa izbere tudi eno ali več izbirnih zahtev te operacije. Izbirne zahteve je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezno zahtevo, in sicer v enakem ali manjšem obsegu kot obvezno zahtevo.

4.4.1 Uporaba feromonskih in lepljivih vab za potrebe spremljanja škodljivih organizmov (VIN_VABE) – obvezna zahteva

Pri izvajanju zahteve se v vinogradih v obdobju od 1. 5. do 15. 8. tekočega leta za posamezne vrste škodljivcev uporabljajo feromonske vabe oz. lepljive plošče, s katerimi se spremlja številčnost in čas pojava škodljivcev kot meril potrebni ukrepov varstva vinogradov. Nacionalna uredba, ki ureja plačila za ukrep KOPOP, opredeljuje število potrebnih feromonskih vab oz. lepljivih plošč ter največje dovoljeno število škropljenj z insekticidi (priloga 6). Na KMG je treba hraniti deklaracije za feromonske vabe oz. lepljive plošče in račune o nakupu feromonskih vab oz. lepljivih plošč ter do 15. 2. naslednjega leta tudi že uporabljene feromonske vabe oz. lepljive plošče.

- Obseg: del površin vinogradov z nagibom do vključno 35 % oz. z nagibom nad 35 %, vendar na celem GERK-u, pri čemer ena feromonska vaba oz. lepljiva plošča lahko pokrije več GERK-ov.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: nagib vinograda do vključno 35 %: 143,04 eura/ha, nagib vinograda nad 35 %: 188,10 eura/ha; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahtev z ukrepom EK.

4.4.2 Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN) – izbirna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se za talno gnojenje lahko uporabljajo organska gnojila oz. gnojila, ki so dovoljena v ekološki pridelavi v skladu s Prilogo I Uredbe 889/2008/ES. Kot izpolnjevanje zahteve se šteje tudi, če se na določenih GERK-ih gnojila ne uporabljajo. Na KMG je treba hraniti deklaracije nabavljenih gnojil in račune, iz katerih je razviden nakup vrste gnojil.

- Obseg: vse površine vinogradov z nagibom do vključno 35 % oz. z nagibom nad 35 %.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: nagib vinograda do vključno 35 %: 76,80 eura/ha letno, nagib vinograda nad 35 %: 96,96 eura/ha letno. Plačilo se izplača le za površine, na katerih se izvaja obvezna zahteva VIN_VABE.

4.4.3 Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ) – izbirna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se plevele v vrstnem prostoru zatira brez uporabe herbicidov. Tla v vrsti pod trsi se lahko plitvo obdelata ali pa se plevele večkrat pokosi ali zmulči. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali

shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, hraniti pa je treba tudi račune o nakupu fitofarmaceutskih sredstev.

- Obseg: del površin vinogradov z nagibom do vključno 35 % oz. z nagibom nad 35 %, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: nagib vinograda do vključno 35 %: 163,44 eura/ha letno, nagib vinograda nad 35 %: 227,10 eura/ha letno. Kombinacija te zahteve z ukrepom EK ni mogoča.

4.4.4 Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK) – izbirna zahteva

Pri izvajanju zahteve uporaba insekticidov ni dovoljena, razen za obvladovanje karantenskih škodljivcev. Na KMG je treba hraniti račune o nakupu fitofarmaceutskih sredstev.

- Obseg: del površin vinogradov z nagibom do vključno 35 % oz. z nagibom nad 35 %, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: nagib vinograda do vključno 35 %: 191,54 eura/ha letno, nagib vinograda nad 35 %: 270,74 eura/ha letno.

Plačilo znaša pri kombinaciji zahteve z:

- ukrepom EK – plačila za preusmeritev v prakse in metode 60,80 eura/ha letno za vinograde z nagibom do vključno 35 % in 85,90 eura/ha letno za vinograde z nagibom nad 35 %;
- ukrepom EK – plačila za ohranitev praks in metod 181,30 eura/ha letno za vinograde z nagibom do vključno 35 % in 256,20 eura/ha letno za vinograde z nagibom nad 35 %.

4.4.5 Pokritost tal v vinogradih z negovano ledino (VIN_POKT) – izbirna zahteva

Zahteva se izvaja v vsakem medvrstnem prostoru, ki je pokrit z negovano ledino. Po trgatvi, vendar najpozneje do 30. maja v letu vlaganja zahtevka, se tla v medvrstnem prostoru obdelajo s podrahljačem ali drugim primernim strojem, tako da se ne uniči ozelenitve v celoti, oz. tako da se ruša čim manj poškodeje. Po potrebi oz. v primeru poškodbe ozelenjene površine se te površine doseje z ustreznimi kmetijskimi rastlinami v čisti setvi ali kot mešanice. Rastline se zmulči oz. pokosi najpozneje do 25. 10. v letu vlaganja zahtevka. Če je vinograd na terasah, je treba brežine teras pokositi vsaj dvakrat. Dovoljen je do 80 cm širok neozelenjen pas pod trtami, ki ne sme presegati 30 % skupne neto površine vinograda. Površine morajo biti ozelenjene tudi v primeru obnove vinograda. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun izvajalca za opravljeno storitev, ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno.

- Obseg: del površin vinogradov z nagibom do vključno 35 % in vinogradov z nagibom nad 35 %, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.

- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: nagib vinograda do vključno 35 %: vertikalna 217,45 eura na ha letno, terasa 278,68 eura na ha letno; nagib vinograda nad 35 %: vertikalna 392,02 eura na ha letno, terasa 516,66 eura na ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.4.6 Pokritost tal čez zimo v vinogradih, kjer medvrstni prostor ni pokrit z negovano ledino (VIN_MEDV) – izbirna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se mora v posameznem letu po trgatvi tla v vsakem medvrstnem prostoru, ki ni pokrit z negovano ledino, ali na terasni ploskvi zasejati z ustreznimi kmetijskimi rastlinami v čisti setvi ali kot mešanice. Te rastline morajo tla pokrivati najmanj v obdobju od 1. 11. tekočega leta do 15. 2. naslednjega leta. Rastline se zmulči oz. pokosi najpozneje do 30. 5. naslednjega leta. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun za opravljeno strojno storitev ali izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno.

- Obseg: del površin vinogradov z nagibom do vključno 35 % in vinogradov z nagibom nad 35 %, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: vinorodna dežela Primorska in vinogradi na terasah na območju celotne Slovenije.
- Višina plačila: nagib vinograda do vključno 35%: vertikalna 217,45 eura na ha letno, terasa 278,68 eura na ha letno; nagib vinograda nad 35 %: vertikalna 392,02 eura na ha letno, terasa 516,66 eura na ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.5 TRAJNO TRAVINJE I

Zahteve v okviru operacije Trajno travinje I so namenjene ohranjanju biotske raznovrstnosti in zmanjševanju emisij didušikovega oksida ter amonijaka. Ob obvezni in ob izbirnih zahtevah velja za operacijo omejitev intenzivnosti gospodarjenja z največjo dovoljeno obtežbo kmetijskih zemljišč z živino. Zahteve se izvajajo na površinah trajnega travinja (na GERK-ih z vrsto rabe »1300 – trajni travnik«).

Upravičenci, katerih površine ležijo na ekološko pomembnih območjih posebnih traviščnih habitatov (HAB), traviščnih habitatov metuljev (MET), steljnikov (STE) ali območjih pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR), se v operacijo lahko vključijo le, če se istočasno vključijo tudi v izvajanje vsaj ene izmed operacij, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti (HAB, MET, STE ali VTR) z najmanj 20 % površin trajnega travinja znotraj navedenih območij.

Upravičenec mora izvajati obvezno zahtevo, lahko pa izbere tudi eno ali več izbirnih zahtev te operacije. Izbirne zahteve je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezno zahtevo, in sicer v enakem ali manjšem obsegu kot obvezno zahtevo.

4.5.1 Za GERK-e, ki so večji od 1 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenelega nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10 % površine travnika (TRZ_I_NPAS) – obvezna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se v tekočem letu na GERK-u,

katerega površina je večja ali enaka 1 ha, pusti nepokošen pas travnika v obsegu 5 do 10 % površine GERK-a. Na nepokošenem pasu paša ni dovoljena. Ta nepokošen pas je treba pokositi naslednje leto od 1. 3. naprej. Če je površina GERK-a 10 ha ali več, je strnjen nepokošen pas lahko v dveh ali več delih. Nepokošen pas ne sme biti manjši od 0,05 ha in večji od 1 ha. Na KMG je treba hraniti skice travnika z vrisanim nepokošenimi pasovi. Če se zahteva v obdobju trajanja obveznosti več let izvaja na isti lokaciji, nepokošen pas ne sme biti na istem delu GERK-a dve leti zaporedoma.

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba); razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB, mora biti povprečna letna obtežba od 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin, na območjih MET, STE ali VTR pa od 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin.
- Obseg: del površin trajnega travinja, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 50,04 eura/ha letno; razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB: 42,50 eura/ha letno; na območjih MET: 28,70 eura/ha letno; na območjih VTR: 20,10 eura/ha letno in na območjih STE: 20,10 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.5.2 Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI) – izbirna zahteva

Pri izvajanju zahteve se tekoča organska gnojila na površino tal nanaša s pomočjo vlečnih cevi ali vlečnih sani ali z vnosom gnojil neposredno v tla. Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun za opravljeno strojno storitev, ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč. Če se tekoča organska gnojila proizvedejo na KMG, mora upravičenec ob oddaji zahtevka za tekoče leto na ustreznem obrazcu v okviru zbirne vloge na podlagi lastne ocene opredeliti pretežen način reje (sistem z gnojevko ali hlevski gnoj in gnojnica, pri tem si lahko pomaga z izračunom števila GVŽ, ki je vključeno v pretežen način reje). V primeru nakupa tekočih organskih gnojil, je na KMG treba hraniti tudi račun o tem nakupu.

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba); razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB, mora biti povprečna letna obtežba od 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin, na območjih MET, STE ali VTR pa od 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin.
- Obseg: del površin trajnega travinja, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 1,28 eura/m³ letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

Plačilo se lahko uveljavlja za največ 30 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil/ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na KMG, lahko pa jo KMG tudi prejme od drugega KMG oz. kupi.

POGOJI UP

KMG mora:

- imeti v uporabi najmanj 1 ha kmetijskih površin;
- biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev;
- opraviti 6-urni program usposabljanja s področja kmetijsko okoljskih in kmetijsko podnebnih vlog;
- Imeti izdelan program aktivnosti kmetijskega gospodarstva, ki je elektronski dokument, ki je ročno podpisano.

SPLOŠNI

- opraviti program usposabljanja v obsegu najmanj 4 ure letno;
- v prvih treh letih trajanja obveznosti najmanj enkrat uporabiti storitev svetovanja;
- ves čas trajanja obveznosti voditi evidenco o vseh delovnih opravilih, ki se izvajajo pri ukrepih;
- upoštevati prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav.

1 POLJEDELSTVO IN ZELENJADARSTVO

OBVEZNI ZAHTEVI:

- Petletni kolobar
- Nmin analiza

IZBIRNE ZAHTEVE:

- Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak
- Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje)
- Uporaba protiinsektnih mrež
- Uporaba samo FFS dovoljenih na VVO I
- Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov
- Konzervirajoča obdelava tal
- Ozelenitev njivskih površin
- Neprezimni posevki

2 HMELJARSTVO

OBVEZNI ZAHTEVI:

- Pokritost tal v medvrstnem prostoru
- Nmin analiza

IZBIRNE ZAHTEVE:

- Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak
- Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja
- Uporaba hitro razgradljivih vodil

3 SADJARSTVO

OBVEZNA ZAHTEVA:

- Uporaba feromonskih in lepljivih vab za potrebe spremljanja škodljivih organizmov

IZBIRNE ZAHTEVE:

- Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi
- Uporaba metode konfuzije in dezorientacije
- Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi)
- Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino

4 VINOGRADNIŠTVO

OBVEZNA ZAHTEVA:

- Uporaba feromonskih in lepljivih vab za potrebe spremljanja škodljivih organizmov

IZBIRNE ZAHTEVE:

- Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi
- Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami)
- Opustitev uporabe insekticidov
- Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino
- Pokritost tal čez zimo v vinogradih, kjer medvrstni prostor ni pokrit z negovano ledino

RAVIČENOSTI

kih gospodarstev;
rsebin;
ezultat svetovalne storitve.

NI POGOJI

krepu KOPOP;

5 TRAJNO TRAVINJE I

OBVEZNA ZAHTEVA:

- Za GERK-e, ki so večji od 1 ha v tekočem letu na travniku površina strnjenege nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10% površine travnika

IZBIRNE ZAHTEVE:

- Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpsti v zrak
- Spravilo mrve s travinja
- Opustitev silaže

6 TRAJNO TRAVINJE II

OBVEZNA ZAHTEVA:

- Opustitev silaže

IZBIRNI ZAHTEVI:

- Za GERK-e, ki so večji od 1 ha v tekočem letu na travniku površina strnjenege nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10% površine travnika
- Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak

7 POSEBNI TRAVIŠČNI HABITATI

OBVEZNI ZAHTEVI:

- Košnja/paša ni dovoljena do 30.6.
- Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini

IZBIRNI ZAHTEVI:

- Spravilo mrve s travinja
- Za GERK-e, ki so večji od 1 ha v tekočem letu na travniku površina strnjenege nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10% površine travnika

8 TRAVIŠČNI HABITATI METULJEV

OBVEZNI ZAHTEVI:

- Košnja/paša ni dovoljena MED 15.6. in 15.9.
- Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenege nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10% površine travnika

IZBIRNA ZAHTEVA:

- Spravilo mrve s travinja

9 HABITATI PTIC VLAŽNIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV

OBVEZNA ZAHTEVA:

- Košnja ni dovoljena do 1.8.

IZBIRNA ZAHTEVA:

- Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenege nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10% površine travnika

10 STELJNIKI

OBVEZNI ZAHTEVI:

- Košnja/paša ni dovoljena do 25.8.
- Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenege nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10% površine travnika

11 VODNI VIRI

OBVEZNI ZAHTEVI:

- Ozelenitev njivskih površin
- Uporaba samo FFS dovoljenih na VVO I

IZBIRNI ZAHTEVI:

- Neprezimni posevki
- Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje)

12 OHRANJANJE HABITATOV STRMIH TRAVNIKOV

13 GRBINASTI TRAVNIKI

14 REJA DOMAČIH ŽIVALI NA OBMOČJU POJAVLJANJA VELIKIH ZVERI

15 PLANINSKA PAŠA

16 VISOKODEBELNI TRAVNIŠKI SADOVNJAKI

17 OHRANJANJE MEJIC

18 REJA LOKALNIH PASEM, KI JIM GROZI PRENEHANJE REJE

19 OHRANJANJE RASTLINSKIH GENSKIH VIROV, KI JIM GROZI GENSKA EROZIJA

4.5.3 Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA) – izbirna zahteva

Zahteva se izvaja na način, da se pokošena trava pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave ni dovoljeno. Na KMG povijanje trave s folijo (baliranje) ni dovoljeno.

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba); razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB, mora biti povprečna letna obtežba od 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin; na območjih MET, STE ali VTR pa od 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin.
- Obseg: vse površine trajnega travinja.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 25,26 eura/ha; razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB: 7,10 eura/ha letno; na območjih MET: 8,10 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.5.4 Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL) – izbirna zahteva

Zahteva se izvaja na način, da se trava pospravi v obliki mrve, usmerjena je v sušenje in dosuševanje krme. Prepovedano je tudi siliranje krme, ki se pridela na njivah, zato na KMG ne sme biti nobene silaže.

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba); razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB mora biti povprečna letna obtežba od 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin; na območjih MET, STE ali VTR pa od 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin.
- Obseg: vse površine trajnega travinja.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 45,84 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.6 TRAJNO TRAVINJE II

Zahteve v okviru operacije Trajno travinje II so namenjene ohranjanju biotske raznovrstnosti in zmanjševanju emisij didušikovega oksida ter amonijaka. Ob obvezni in ob izbirnih zahtevah velja za operacijo omejitev intenzivnosti gošpodarjenja z največjo dovoljeno obtežbo kmetijskih zemljišč z živino. Zahteve se izvajajo na površinah trajnega travinja (na GERK-ih z vrsto rabe »1300 – trajni travnik«).

Upravičenci, katerih površine ležijo na ekološko pomembnih območjih posebnih travniških habitatov (HAB), travniških habitatov metuljev (MET), steljnikov (STE) ali območjih pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR), se v operacijo lahko vključijo le, če se istočasno vključijo tudi v izvajanje vsaj ene izmed operacij, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti (HAB, MET, STE ali VTR) z najmanj 20 % površin trajnega travinja znotraj navedenih območij.

Upravičenec mora izvajati obvezno zahtevo, lahko pa izbere tudi eno ali obe izbirni zahtevi te operacije. Izbirni zahtevi je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezno zahtevo, in sicer v enakem ali manjšem obsegu kot obvezno zahtevo.

4.6.1 Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL) – obvezna zahteva

Pri izvajanju zahteve se pokošena trava pospravi v obliki mrve, usmerjena je v sušenje in dosuševanje krme. Prepovedano je tudi siliranje krme, ki se pridela na njivah, zato na KMG ne sme biti nobene silaže.

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba); razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB, mora biti povprečna letna obtežba od 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin; na območjih MET, STE ali VTR pa od 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin.
- Obseg: vse površine trajnega travinja.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 45,84 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.6.2 Za GERK-e, ki so večji od 1 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenelega nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10 % površine travnika (TRZ_II_NPAS) – izbirna zahteva

Pri izvajanju zahteve se v tekočem letu na GERK-u, kate-rega površina je večja ali enaka 1 ha, pusti nepokošen pas travnika v obsegu 5 do 10 % površine GERK-a. Na nepokošenem pasu paša ni dovoljena. Ta nepokošen pas je treba pokositi naslednje leto od 1. 3. naprej. Če je površina GERK-a 10 ha ali več, je strjen nepokošen pas lahko v dveh ali več delih. Nepokošen pas ne sme biti manjši od 0,05 ha in večji od 1 ha. Na KMG je treba hraniti skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi. Če se zahteva v obdobju trajanja obveznosti več let izvaja na isti lokaciji, nepokošen pas ne sme biti na istem delu GERK-a dve leti zaporedoma.

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba); razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB, mora biti povprečna letna obtežba od 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin; na območjih MET, STE ali VTR pa od 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin.
- Obseg: del površin trajnega travinja, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 50,04 eura/ha letno; razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB: 42,50 eura/ha letno; območjih MET: 28,70 eura/ha letno; območjih VTR: 20,10 eura/ha letno in območjih STE: 20,10 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.6.3 Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI) – izbirna zahteva

Pri izvajanju zahteve se tekoča organska gnojila na površino tal nanaša s pomočjo vlečnih cevi ali vlečnih sani ali z vnosom gnojil neposredno v tla. Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena. Na KMG mora biti prisotna ustrezna mehanizacija, ali shranjen račun za opravljeno strojno storitev, ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč. Če se tekoča organska gnojila proizvedejo na KMG, mora upravičenec ob oddaji

zahtevka za tekoče leto na ustreznem obrazcu v okviru zbirne vloge na podlagi lastne ocene opredeliti pretežen način reje (sistem z gnojevko ali hlevski gnoj in gnojnica, pri tem si lahko pomaga z izračunom števila GVŽ, ki je vključeno v pretežen način reje). V primeru nakupa tekočih organskih gnojil, je na KMG treba hraniti tudi račun o tem nakupu.

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba); razen kadar se zahteva izvaja na območjih HAB mora biti povprečna letna obtežba od 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin; na območjih MET, STE ali VTR pa od 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin.
- Obseg: del površin trajnega travinja, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 1,39 eura/m³ letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

Plačilo se lahko uveljavlja za največ 30 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil/ha. Ta količina gnojil se lahko proizvede na KMG, lahko pa jo KMG tudi prejme od drugega KMG oz. kupi.

4.7 POSEBNI TRAVIŠČNI HABITATI

Operacija Posebni traviščni habitati se izvaja na ekološko pomembnih območjih posebnih traviščnih habitatov, kjer se pojavljajo prostoživeče živalske in rastlinske vrste in habitatni tipi, katerih stanje ohranjenosti je neposredno odvisno od izvajanja (ne)ustrezne kmetijske rabe. Namenjena je ohranjanju kvalifikacijskih traviščnih habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000, vezanih na travnike (npr. rastline, metulji, ptice ipd.) ter travnikov, ki so vrstno raznoliki in pestri. Operacija se izvaja na GERK-ih z vrsto rabe »1300 – trajni travnik«.

Upravičenec mora izvajati obvezni zahtevi, lahko pa izbere tudi eno ali obe izbirni zahtevi te operacije. Izbirni zahtevi je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezni zahtevi, in sicer v enakem ali manjšem obsegu kot obvezni zahtevi.

Če se plačilo za zahteve te operacije uveljavlja za del GERK-a oz. poljino, mora biti ta večja ali enaka 0,3 ha.

4.7.1 Košnja/paša ni dovoljena do 30. 6. (HAB_KOS) – obvezna zahteva

Pri izvajanju zahteve velja prepoved košnje in paše do 1. 6. tekočega leta na območju Haloz, 10. 6. tekočega leta na območjih Goričko, Mura, Drava in Osrednje Slovenske Gorice ter 30. 6. tekočega leta na drugih območjih posebnih traviščnih habitatov.

- Obtežba: 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja posebnih traviščnih habitatov.
- Višina plačila: 238,20 eura/ha letno na območju Pregara - travišča, Bela Krajina, Dobljica, Haloze – vinorodne, Ličenca, Mura, Drava, Goričko, Reka, Notranjski trikotnik, Vrbinja, Trnovski gozd – Nanos, Sava – Medvode – Kresnice, Ljubljansko barje, Bohor, Marindol, Osrednje Slovenske gorice, Dravinja s pritoki,

Krakovski gozd - Šentjernejsko polje (HAB1); 157,50 eura/ha letno na drugih območjih (HAB2).

Če površina GERK leži v datumsko dveh različnih slojih, se za cel GERK upošteva, da leži v sloju, ki se nanaša na kasnejši datum.

Pri kombinaciji zahteve z: operacijo KRA_S50 znaša 53,10 eura/ha letno; KRA_GRB plačilo znaša 81,60 eura/ha letno; ukrepom EK – plačila za preusmeritev v prakse in metode 25 eurov/ha letno, ukrepom EK – plačila za ohranitev praks in metod 102,10 eura/ha letno na območju HAB1, z ukrepom EK na območju HAB2 pa 25 eurov/ha letno.

4.7.2 Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG) – obvezna zahteva

Pri izvajanju zahteve je letni vnos dušika iz organskih gnojil omejen na količino do 40 kg/ha. Uporaba mineralnih gnojil ni dovoljena. Na KMG je treba hraniti deklaracije nabavljenih gnojil in račune, iz katerih je razviden nakup vrste gnojil.

- Obtežba: 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a.
- Prepoved uporabe mineralnih gnojil in omejitev vnosa dušika iz organskih gnojil na 40 kg/ha velja na celem GERKu.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja posebnih traviščnih habitatov.
- Višina plačila: 25,60 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z operacijami KRA_S50, KRA_GRB in ukrepom EK.

4.7.3 Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA) – izbirna zahteva

Pri izvajanju zahteve se pokošena trava pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave ni dovoljeno. Na KMG povijanje trave s folijo (baliranje) ni dovoljeno.

- Obtežba: 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha (povprečna letna obtežba).
- Obseg: vse površine trajnega travinja.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja posebnih traviščnih habitatov.
- Višina plačila: 7,10 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji z ukrepom EK.

4.7.4 Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenelega nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10 % površine travnika (HAB_NPAS) – izbirna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se v tekočem letu na GERK-u, katerega površina je večja ali enaka 0,3 ha, pusti nepokošen pas travnika v obsegu 5 do 10 % površine GERK-a. Na nepokošenem pasu paša ni dovoljena. Ta nepokošen pas se mora v naslednjem letu pokositi po 1. 6. na območju Haloz, po 10. 6. na območjih Goričko, Mura, Drava in Osrednje Slovenske Gorice ter 30. 6. na drugih območjih posebnih traviščnih habitatov. Če je površina GERK-a 10 ha ali več, se strnjen nepokošen pas lahko pokosi v dveh

ali več delih. Nepokošen pas ne sme biti manjši od 0,05 ha in večji od 1 ha. Na KMG je treba hraniti skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

- Obtežba: 0,2 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati, pri čemer nepokošen pas ne sme biti na istem delu GERK-a dve leti zaporedoma.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja posebnih traviščnih habitatov.
- Višina plačila: 67,90 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.8 TRAVIŠČNI HABITATI METULJEV

Operacija Traviščni habitati metuljev se izvaja na ekološko pomembnih območjih, kjer se pojavljata dve zelo ogroženi kvalifikacijski Natura 2000 vrsti metuljev – strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*) in temni mravljiščar (*Maculinea nausithous*). Namenjena je spodbujanju izvajanja kmetijske prakse, ki je prilagojena ekološkim zahtevam teh dveh vrst in omogoča njuno dolgoročno ohranjanje in varovanje. Operacija se izvaja na trajnem travinju, na GERK-ih z vrsto rabe »1300 – trajni travnik«.

Upravičenec mora izvajati obvezni zahtevi, lahko pa izbere tudi izbirno zahtevo te operacije. Izbirno zahtevo je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezni zahtevi.

Če se plačilo za zahteve te operacije uveljavlja za del GERK-a oz. poljino, mora biti ta večja ali enaka 0,3 ha.

4.8.1 Košnja/paša ni dovoljena med 15. 6. in 15. 9. (MET_KOS) – obvezna zahteva

V okviru izvajanja te zahteve je raba (košnja in paša) na ekološko pomembnih območjih traviščnih habitatov metuljev prepovedana med 15. 6. in 15. 9. tekočega leta. Pri tem velja popolna prepoved gnojenja čez vse leto. Na KMG je treba hraniti račune o nakupu gnojil.

- Obtežba: 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja traviščnih habitatov metuljev.

Višina plačila: 329,79 eura/ha letno na območjih Cerovec, Haloze – vinorodne, Libanja, Volčke, Ličenca pri Poljčanah, Mura, Goričko, Reka, Dolina Vipave, Trnovski gozd – Nanos, Javorniki – Snežnik, Notranjski trikotnik, Ljubljansko barje, Osrednje Slovenske gorice, Dravinja s pritoki (MET1); 160,24 eura/ha letno na drugih območjih (MET2).

Pri kombinaciji zahteve z: operacijo KRA_S50, plačilo znaša 88,13 eura/ha letno; operacijo KRA_GRB, plačilo znaša 120,18 eura/ha letno; ukrepom EK – plačila za presmeritev v prakse in metode 70 eurov/ha letno, ukrepom EK – plačila za ohranitev praks in metod 200 eurov/ha letno na območjih MET1, z ukrepom EK na območjih MET2 pa 65 eurov/ha letno.

4.8.2 Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjene nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10 % površine travnika (MET_NPAS) – obvezna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se v tekočem letu na GERK-u,

katerega površina je večja ali enaka 0,3 ha, pusti nepokošen pas travnika v obsegu 5 do 10 % površine GERK-a. Na nepokošenem pasu paša ni dovoljena. Ta nepokošen pas se v naslednjem letu mora pokositi po 15. 9. Če je površina GERK-a 10 ha ali več, se strnjene nepokošen pas lahko pokosi v dveh ali več delih. Nepokošen pas ne sme biti manjši od 0,05 ha in večji od 1 ha. Na KMG je treba hraniti skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

- Obtežba: 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati, pri čemer nepokošen pas ne sme biti na istem delu GERK-a dve leti zaporedoma.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja traviščnih habitatov metuljev.
- Višina plačila: 54,10 eura/ha letno; enako plačilo pa velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.8.3 Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA) – izbirna zahteva

Pri izvajanju zahteve se pokošena trava pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave ni dovoljeno. Na KMG povijanje trave s folijo (baliranje) ni dovoljeno.

- Obtežba: 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha (povprečna letna obtežba).
- Obseg: vse površine trajnega travinja.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja traviščnih habitatov metuljev.
- Višina plačila: 8,10 eura/ha letno; enako plačilo pa velja tudi pri kombinaciji z ukrepom EK.

4.9 HABITATI PTIC VLAŽNIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV

Operacija Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov se izvaja na območjih Natura 2000, kjer se pojavljajo ptice vlažnih ekstenzivnih travnikov. Namenjena je varovanju travniških ptic, ki gnezdiijo na tleh. Operacija se izvaja na GERK-ih z vrsto rabe »1300 – trajni travnik«.

Upravičenec mora izvajati obvezno zahtevo, lahko pa izbere tudi izbirno zahtevo te operacije. Izbirno zahtevo je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezno zahtevo, in sicer v enakem ali manjšem obsegu kot obvezno zahtevo.

Če se plačilo za zahteve te operacije uveljavlja za del GERK-a oz. poljino, mora biti ta večja ali enaka 0,3 ha.

4.9.1 Košnja ni dovoljena pred 1. 8. (VTR_KOS) – obvezna zahteva

V okviru izvajanja te zahteve na območju pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov je košnja prepovedana pred 1. 8. tekočega leta. Pri tem velja popolna prepoved gnojenja in paše čez vse leto. Potrebno je tudi kositi od enega roba travnika do drugega ali od sredine travnika navzven. Na KMG je treba hraniti račune o nakupu gnojil in skice travnika z vrisanim načinom (smerjo) košnje.

- Obtežba: 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: območja pojavljanja ptic vlažnih

ekstenzivnih travnikov.

- Višina plačila: 349,99 eura/ha letno na naslednjih območjih: Snežnik – Pivka, dolina Reke, Ljubljansko barje, Planinsko polje (VTR1); 223,10 eura/ha letno na drugih območjih (VTR2).

Pri kombinaciji zahteve z: operacijo KRA_S50 plačilo znaša 131,80 eura/ha letno; operacijo KRA_GRB plačilo znaša 172,38 eura/ha letno; ukrepom EK – plačila za preusmeritev v prakse in metode 90,20 eura/ha letno, ukrepom EK – plačila za ohranitev praks in metod 220,20 eura/ha letno na območjih VTR1, z ukrepom EK na območjih VTR2 pa 85,20 eura/ha letno.

4.9.2 Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjene nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10 % površine travnika (VTR_NPAS) – izbirna zahteva

V okviru izvajanja zahteve se v tekočem letu na GERK-u, katerega površina je večja ali enaka 0,3 ha, pusti nepokošen pas travnika v obsegu 5 do 10 % površine GERK-a. Na nepokošenem pasu paša ni dovoljena. Ta nepokošen pas se mora v naslednjem letu pokositi po 1. 8. Če je površina GERK-a 10 ha ali več, se strnjen nepokošen pas lahko pokosi v dveh ali več delih. Nepokošen pas ne sme biti manjši od 0,05 ha in večji od 1 ha. Na KMG je treba hraniti skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

- Obtežba: 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati, pri čemer nepokošen pas ne sme biti na istem delu GERK-a dve leti zaporedoma.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov.
- Višina plačila: 45,50 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.10 STELJNIKI

Operacija Steljniki se izvaja na habitatih nekaterih kvalifikacijskih vrst metuljev na območjih Natura 2000. Operacija je namenjena ohranjanju steljnikov (travniki, ki se kosijo v poznem poletju). S tem se varujejo vrste, ki potrebujejo zelo ekstenzivno rabo. Primer vrste, ki se varuje s to zahtevo, je barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*). Operacija Steljniki se izvaja na GERK-u z vrsto rabe »1300 – trajni travnik«.

Operacija Steljniki vključuje obvezni zahtevi, ki jih mora izvajati upravičenec, ko vstopi v to operacijo. Obvezni zahtevi je treba izvajati na isti kmetijski površini in v enakem obsegu.

Če se plačilo za zahteve te operacije uveljavlja za del GERK-a oz. poljino, mora biti ta večja ali enaka 0,3 ha.

4.10.1 Košnja/paša ni dovoljena do 25. 8. (STE_KOS) – obvezna zahteva

V okviru izvajanja te zahteve na ekološko pomembnih območjih steljnikov košnja in paša nista dovoljeni pred 25. 8. tekočega leta. Pri tem velja popolna prepoved gnojenja. Na KMG je treba hraniti račune o nakupu gnojil.

- Obtežba: 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih zemljišč (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a.

- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja steljnikov.
- Višina plačila: 329,79 eura/ha letno na območju Ljubljanskega barja (STE1); 202,90 eurov/ha letno na drugih območjih (STE2).

Pri kombinaciji zahteve z: operacijo KRA_S50 plačilo znaša 111,60 eura/ha letno; operacijo KRA_GRB, plačilo znaša 152,18 eura/ha letno; ukrepom EK – plačila za preusmeritev v prakse in metode 70 eurov/ha letno, ukrepom EK – plačila za ohranitev praks in metod 200 eurov/ha letno na območjih STE1, z ukrepom EK na območjih STE2 pa 65 eurov/ha letno.

4.10.2 Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjene nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10 % površine travnika (STE_NPAS) – obvezna zahteva

Pri izvajanju zahteve se v tekočem letu na GERK-u, katerega površina je večja ali enaka 0,3 ha, pusti nepokošen pas travnika v obsegu 5 do 10 % površine GERK-a. Na nepokošenem pasu paša ni dovoljena. Ta nepokošen pas se mora v naslednjem letu pokositi po 25. 8. Če je površina GERK-a 10 ha ali več, se strnjen nepokošen pas lahko pokosi v dveh ali več delih. Nepokošen pas ne sme biti manjši od 0,05 ha in večji od 1 ha. Na KMG je treba hraniti skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

- Obtežba: 0 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati, pri čemer nepokošen pas ne sme biti na istem delu GERK-a dve leti zaporedoma.
- Območje izvajanja: ekološko pomembna območja steljnikov.
- Višina plačila: 45,50 eura/ha letno; enako plačilo pa velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.11 VODNI VIRI

Zahteve v okviru operacije Vodni viri so namenjene ohranjanju ali izboljšanju kakovosti vodnih virov in ohranjanju ter izboljšanju lastnosti in rodovitnosti tal. Operacija se izvaja na njivskih površinah (na GERK-ih z vrstama rabe »1100 – njive« in »1170 – jagode na njivi«), na prispevnih območjih vodnih teles površinskih voda in območjih vodnih teles podzemne vode iz NUV.

Upravičenci, ki se vključijo v izvajanje operacije Vodni viri, morajo to operacijo na območju Dravske kotline iz NUV (NUV-D) izvajati na najmanj 30 % njivskih površin, na drugih območjih iz NUV (NUV-O) pa na najmanj 20 % njivskih površin, razen pri obvezni zahtevi Uporaba samo fitofarmaceutskih sredstev, ki so dovoljena na najožjih vodovarstvenih območjih (VOD_FFSV), ki se izvaja na vseh njivskih površinah znotraj območij NUV-D in NUV-O.

Upravičenec mora izvajati obvezni zahtevi, lahko pa izbere tudi eno ali obe izbirni zahtevi te operacije. Izbirni zahtevi je treba izvajati na isti kmetijski površini kot obvezni zahtevi, in sicer v enakem ali manjšem obsegu kot obvezno zahtevo VOD_FFSV. Upravičenec se lahko istočasno vključi tudi v operacijo Poljedelstvo in zelenjadarstvo. Upravičenci, ki izvajajo ukrep EK, lahko vstopijo v operacijo Vodni viri z obvezno zahtevo VOD_ZEL.

4.11.1 Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL) – obvezna zahteva

Pri izvajanju zahteve je treba setev prezimnih posevkov opraviti najpozneje do 25. 10. tekočega leta. Tla morajo biti pokrita s prezimno zeleno odejo od 15. 11. tekočega leta do najmanj 15. 2. naslednjega leta. Obdelava ozelenjenih njivskih površin je dovoljena po 15. 2. naslednjega leta, pri tej obdelavi uporaba herbicidov za uničenje zelene prezimne odeje ni dovoljena. Zahteva se izvaja samo na njivskih površinah s povprečnim naklonom pod 20 %. Za pokritost tal s prezimnimi posevki se šteje, če je zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelenjenih površin. Na KMG je treba hraniti račune o nakupu fitofarmaceutskih sredstev.

- Obseg: del njivskih površin (najmanj 30 % površin na območju NUV-D in najmanj 20 % površin na območju NUV-O, razen na najožjih VVO I), lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: prispevna območja vodnih teles površinskih voda in območja vodnih teles podzemne vode iz NUV, razen na VVO I.
- Višina plačila: 189,80 eura/ha letno.

Pri kombinaciji obveznih zahtev VOD_ZEL in POZ_KOL se plačilo dodeli samo za obvezno zahtevo VOD_ZEL. Pri kombinaciji z ukrepom EK je to zahtevo treba izvajati, plačilo za to zahtevo pa se ne dodeli. Prezimni posevek, za katerega se pridobi plačilo za obvezno zahtevo VOD_ZEL za tekoče leto, se v naslednjem letu lahko vključi v obvezno zahtevo POZ_KOL, vendar do plačila za to zahtevo v tem letu ni upravičen.

4.11.2 Uporaba samo fitofarmaceutskih sredstev, ki so dovoljena na najožjih vodovarstvenih območjih (VOD_FFSV) – obvezna zahteva

Pri izvajanju zahteve se uporabljajo samo fitofarmaceutska sredstva (aktivne snovi), ki so dovoljena na VVO I. Seznan aktivnih snovi, ki jih je na VVO I prepovedano uporabljati, je dostopen na spletnih straneh MKGP in ARSKTRP. Kot izpolnjevanje zahteve se šteje tudi, če se na določenih GERK-ih fitofarmaceutska sredstva ne uporabljajo. Na KMG je treba hraniti deklaracije za fitofarmaceutska sredstva in račune o nakupu teh sredstev.

- Obseg: vse njivske površine na območjih NUV-D in NUV-O, razen na VVO I.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: prispevna območja vodnih teles površinskih voda in območja vodnih teles podzemne vode iz NUV, razen VVO I.
- Višina plačila: znaša 44,20 eura/ha letno. Kombinacija te zahteve z ukrepom EK ni mogoča.

4.11.3 Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP) – izbirna zahteva

Pri izvajanju zahteve je setev neprezimnih medonosnih posevkov treba opraviti najpozneje do 1. 8. tekočega leta. Tla morajo biti z neprezimnim medonosnim posevkom pokrita od 15. 8. tekočega leta do najmanj 16. 10. tekočega leta. Obdelava ozelenjenih njivskih površin je mogoča po 16. 10. tekočega leta. Uporaba herbicidov in mineralnih dušikovih gnojil ni dovoljena v času izvajanja zahteve. Za pokritost tal z neprezimnimi posevki se šteje, če je zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelenjenih površin. Na KMG je treba hraniti račune o

nakupu fitofarmaceutskih sredstev in gnojil.

- Obseg: del njivskih površin (najmanj 20 %) na območjih NUV-D in NUV-O, razen na VVO I, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: prispevna območja vodnih teles površinskih voda in območja vodnih teles podzemne vode iz NUV, razen VVO I.
- Višina plačila znaša za: 156 eurov/ha letno. Kombinacija te zahteve z ukrepom EK ni mogoča.

4.11.4 Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD) – izbirna zahteva

V okviru zahteve se kmetijske rastline sejejo po spravi glavnega posevka. Pred setvijo naslednje kmetijske rastline, najpozneje pa do 15. 11. tekočega leta, se posevek podorje. Zahteva se lahko uveljavlja le kot neprezimni posevek.

- Obseg: del njivskih površin na območjih NUV-D in NUV-O, razen na VVO I, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: prispevna območja vodnih teles površinskih voda in območja vodnih teles podzemne vode iz NUV, razen VVO I.
- Višina plačila: 210 eurov/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.12 OHRANJANJE HABITATOV STRMIH TRAVNIKOV

Operacija Ohranjanje habitatov strmih travnikov (KRA_S50) je namenjena ohranjanju travniških habitatov na strmih legah, preprečevanju izgube biotske raznovrstnosti in zmanjševanju nevarnosti za erozijo. Izvaja se na travnikih (na GERK-ih z vrsto rabe »1300 – trajni travnik«) z nagibom 50 % ali več. Pri izvajanju operacije sta obvezna najmanj enkratna košnja (ročna ali s specialno mehanizacijo, kot npr. s kosilnico na nitko, samohodno kosilnico) in spravilo (ročno ali s specialno mehanizacijo), uporaba mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena na celem GERK-u. Po 15. avgustu tekočega leta se lahko na celem GERK-u izvaja jesenska paša živali, pri čemer je treba zagotoviti, da ne prihaja do pregaženosti. Najmanjša strnjena upravičena površina je 0,01 ha, do plačila pa je upravičena površina v obsegu vsaj 0,1 ha površine GERK-a.

- Obtežba: 0 do 1,2 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, lahko na delu GERK-a;
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 217,50 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.13 GRBINASTI TRAVNIKI

Operacija Grbinasti travniki (KRA_GRB) je namenjena ohranjanju grbinastih travnikov, ki so posebnost kmetijske krajine in naravne dediščine, ter habitatov za mnoge prosto živeče rastlinske in živalske vrste. V okviru te operacije sta zahtevana vsaj ena košnja in spravilo letno. Uporaba mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena, prav tako ni dovoljena paša živali. Operacija se izvaja na GERK-ih z vrsto rabe »1300 – trajni travnik«.

- Obseg: del površin trajnega travinja, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: območja grbinastih travnikov.
- Višina plačila: 144,20 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.14 REJA DOMAČIH ŽIVALI NA OBMOČJU POJAVLJANJA VELIKIH ZVERI

Operacija Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri je namenjena ohranjanju ugodnega stanja populacij velikih zveri (rjavega medveda in volka), kakor tudi kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000. Paša je ključna kmetijska praksa, ki preprečuje zaraščanje travniških habitatnih tipov na območjih Natura 2000, ki so hkrati tudi območja pojavljanja velikih zveri. Izvajanje paše je mogoče le ob zagotavljanju sobivanja pašnih živali z velikimi zvermi. Izvajanje paše na območju pojavljanja medveda in volka zahteva dodatno zaščito živali pred velikimi zvermi. Operacija se izvaja na trajnem travinju (na GERK-ih z vrstama rabe »1300 – trajni travnik« in »1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi«).

Operacija se izvaja v treh zahtevah: KRA_OGRM: Varovanje črede s pomočjo visokih premičnih varovalnih elektromrež, KRA_VARPA: Varovanje črede ob prisotnosti pastirja in KRA_VARPP: Varovanje črede s pastirskimi psi. Zahteva KRA_OGRM se izključuje z zahtevama KRA_VARPA in KRA_VARPP, zahtevi KRA_VARPA in KRA_VARPP pa se lahko dopolnjujeta.

KMG v posamezne zahteve te operacije lahko vključi tiste površine, za katere zagotavlja obtežbo 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin. Plačilo se obračuna za površino, ki dosega povprečno letno obtežbo najmanj 0,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin. KMG, ki zagotavlja obtežbo 0,5 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin ali več (do zgornje meje 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin), lahko pridobi celotno višino plačila.

4.14.1 Varovanje črede z visokimi premičnimi varovalnimi elektromrežami (KRA_OGRM)

Zahteva je namenjena predvsem varovanju črede v nočnem času. Ograja mora biti zgrajena iz visokih elektromrež, višine vsaj 160 centimetrov, ki mora biti podnevi in ponoči pod električnim tokom (3 do 5 kV), tudi ko živali niso v ograji. Lahko se uporabljajo tudi staje oz. ograde iz betonskega železa, ki onemogočajo fizični dostop velikih zveri do živali. Na vrhu teh ograd mora biti žica pod ustrezno električno napetostjo. Živali je treba zjutraj spustiti iz nočne ograje, zvečer pa jih ponovno zbrati na pašniku in zapreti v ogrado. Pri izvajanju zahteve morajo biti površine pasene. Ograja iz varovalnih elektromrež se lahko uporablja tudi kot dnevna ograja. Ograjo je treba premestiti vsakokrat, ko sta travna ruša in zemljišče pogažena. Na KMG je treba hraniti načrt ureditve pašnika in paše.

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba).
- Obseg: delu površin trajnega travinja, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: območje pojavljanja medveda in volka.
- Višina plačila: 119,90 eura/ha letno; enako plačilo ve-

lja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.14.2 Varovanje črede s pastirjem (KRA_VARPA)

V okviru izvajanja zahteve se neposredno varovanje črede pred napadi velikih zveri izvaja ob prisotnosti pastirja. Površine morajo biti pasene. Živali se čez noč zapre v hlev. Zahteva se bo lahko izvajala od leta 2016 dalje. Na KMG je treba hraniti načrt ureditve pašnika in paše ter pogodbo s pastirjem.

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: območje pojavljanja medveda in volka.
- Višina plačila: 112,60 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.14.3 Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)

V okviru izvajanja zahteve se neposredno varovanje črede pred napadi velikih zveri izvaja z najmanj tremi pastirskimi psi v ograjenem pašniku. Pastirski psi ne potrebujejo prisotnosti pastirja, omogočeno jim mora biti prosto gibanje brez priveza. Pastirski psi morajo biti cepljeni proti steklini in stalno prisotni ob čredi, znotraj ograjenega pašnika ali v hlevu. Na KMG je treba hraniti načrt ureditve pašnika in paše in dokazilo, da so pastirski psi cepljeni (modra knjižica – potni list).

- Obtežba: 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin (povprečna letna obtežba).
- Obseg: del površin trajnega travinja, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: območje pojavljanja medveda in volka.
- Višina plačila: 107,60 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.15 PLANINSKA PAŠA

Operacija Planinska paša je namenjena ohranjanju krajinske raznovrstnosti planin. Operacija se izvaja na GERK-ih z vrsto rabe »1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi«. Izvaja se v dveh zahtevah, ki se med seboj izključujeta, in sicer: KRA_CRED: Paša po čredinkah na planini in KRA_PAST: Planinska paša s pastirjem.

4.15.1 Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)

V okviru izvajanja te zahteve se mora paša na planinah izvajati po čredinkah (minimalno dveh), ki so lahko ograjene, ali pa se za te namene uporabijo naravne omejitve na planini. Živali se morajo na planini pasti najmanj 80 dni letno na minimalno petih ha travnatih površin v rabi. Uporabljajo se lahko samo fitofarmaceutvska sredstva in drugi pripravki za varstvo rastlin, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi v skladu s Prilogo II Uredbe 889/2008/ES. Dovoljen je nakup krmnih mešanic in žit ter vitaminsko mineralnih dodatkov, lahko pa se uporablja tudi na lastnem KMG pridelana krma. Na KMG je treba hraniti račune, iz katerih mora biti razviden nakup vrste fitofarmaceutvskih sredstev, deklaracije fitofarmaceutvskih sredstev, račune in deklaracije o nakupu krmnih mešanic oz. žit, dnevnik paše in skice čredink ter načrt ureditve pašnika in paše.

- Obtežba: 0,5 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha površin trajnega travinja na planini (povprečna letna obtežba).
- Obseg: vse površine trajnega travinja na planini.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: planinski pašniki.
- Višina plačila: 64,30 eura/ha letno. Kombinacija te zahteve z ukrepom EK ni mogoča.

4.15.2 Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)

V okviru izvajanja te zahteve se morajo živali na planini pasti najmanj 80 dni letno na minimalno petih ha travnatih površin v rabi. Uporabljajo se lahko samo fitofarmaceutska sredstva in drugi pripravki za varstvo rastlin, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi v skladu s Prilogo II Uredbe 889/2008/ES. Dovoljen je nakup krmnih mešanic in žit ter vitaminsko mineralnih dodatkov, lahko pa se uporablja tudi na lastnem KMG pridelana krma. Prisotnost pastirja ali pastirjev na planini je obvezna, pri čemer en pastir skrbi za največ 50 GVŽ. Če znaša število GVŽ na planini več kot 50 GVŽ, se za vse nadaljnje GVŽ zagotovi prisotnost dodatnega pastirja, a ne več kot en pastir za 50 GVŽ. Če na planini ni zagotovljen pastir za vsakih 50 GVŽ, se plačilo za pastirja določi le za sorazmerno površino planine. Nosilec KMG planina poda izjavo o številu pastirjev na planini, ki vsebuje podatke o številu stalno prisotnega pastirja ali pastirjev na planini in obdobju prisotnosti pastirja ali pastirjev na planini. Izjava se pripravi na obrazcu, ki je dostopen na spletni strani MKGP, ARSKTRP in kmetijske svetovalne službe. Na KMG je treba hraniti izjavo o številu pastirjev, račune, iz katerih mora biti razviden nakup vrste fitofarmaceutskih sredstev, deklaracije fitofarmaceutskih sredstev, račune in deklaracije o nakupu krmnih mešanic oz. žit ter načrt ureditve pašnika in paše.

- Obtežba: 0,5 do 1,5 GVŽ travojedih živali/ha površin trajnega travinja na planini (povprečna letna obtežba).
- Obseg: vse površine trajnega travinja na planini.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: planinski pašniki.
- Višina plačila: 112,60 eura/ha letno. Kombinacija te zahteve z ukrepom EK ni mogoča.

4.16 VISOKODEBELNI TRAVNIŠKI SADOVNJAKI

Operacija Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA) je namenjena ohranjanju ustrezne oskrbe travniških sadovnjakov in s tem tudi ohranjanju prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst ter krajine. Pri izvajanju operacije je treba zagotoviti zatratljenost sadovnjakov z negovano ledino, kosno ali pašno rabo zatratljenih površin (tudi pod krošnjami dreves), nego dreves in obnovo nasadov. Pri dopolnjevanju praznih mest v primeru, če se drevo posuši ali odmre, ni dovoljeno uporabljati šibko rastočih podlag. Oživitvena rez mora biti opravljena v prvem ali drugem letu trajanja obveznosti, ta rez pa ni potrebna, če so drevesa redno vzdrževana in negovana. Operacija se izvaja na GERK-ih z vrsto rabe »1222 – ekstenzivni sadovnjak«. Gostota dreves mora znašati najmanj 50 do 200 dreves/ha. Ekstenzivni sadovnjak se šteje za visokodebelnega, kadar je 25 ali več sadnih dreves na ha posajenih na srednjih in bujnih podlagah. Na KMG je treba hraniti deklaracije podlag v primeru dopolnjevanja praznih mest v visokodebelnih travniških sadovnjakih.

Seznam podlag, ki so primerne za visokodebelne travniške sadovnjake, je dostopen na spletnih straneh MKGP in ARSKTRP.

- Obseg: del površin visokodebelnih travniških sadovnjakov, vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 204,20 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.17 OHRANJANJE MEJIC

Izvajanje operacije Ohranjanje mejic (KRA_MEJ) je namenjeno ohranjanju mejic na različnih vrstah rabe kmetijskih zemljišč (na GERK-ih z vrstami rabe »1100 – njive«, »1170 – jagode na njivi«, »1160 – hmeljišče«, »1221 – intenzivni sadovnjak«, »1222 – ekstenzivni sadovnjak«, »1230 – oljčnik«, »1211 – vinograd« in »1300 – trajno travinje« in »1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi«) in se izvaja od leta 2017 dalje. Pri izvajanju operacije je treba upoštevati, da mora biti dolžina mejice vsaj 20 metrov, širina pri tleh pa 2 do 8 metrov, dolžine in širine mejice ni dovoljeno zmanjševati, mejico je treba obrezovati in redčiti vsako drugo leto, redčenje mejice pa je treba izvesti tako, da se ne prekine zveznost njene krošnje.

- Obseg: delu površin mejice (v tekočih metrih), vendar na celem GERK-u.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati.
- Območje izvajanja: območja Natura 2000 - Dolina Reke, Goričko, Mura, Drava, Krakovski gozd - Šentjernejsko polje, Ljubljansko barje, Planinsko polje, Kras.
- Višina plačila: 1,60 eura/tekoči meter letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.18 REJA LOKALNIH PASEM, KI JIM GROZI PRENEHANJE REJE

Operacija Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS), je namenjena ohranjanju lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, ohranjanju njihovih genske raznovrstnosti in preprečevanju izgube biološkega materiala, prilagojenega določenemu okolju. Lokalne pasme domačih živali vključujejo avtohtone in tradicionalne pasme, ki so v reji na določenem območju in so prilagojene klimi, krmi, strukturi in konfiguraciji tega območja. Število živali posamezne vrste domačih živali mora biti v reji 5 let od vstopa v operacijo, pri čemer se te živali lahko nadomestijo z živalmi druge avtohtone ali tradicionalne pasme te vrste. Glede na število živali posamezne vrste domačih živali se lahko število zmanjša za največ 10 %, vendar po zmanjšanju ne sme biti manjše od 3 živali v primeru Belokranjske pramenke, Istrske pramenke in Drežniške koze, 30 živali v primeru kokoši in 1 GVŽ pri ostalih vrstah živali. Živali avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali za katere se uveljavlja plačilo, morajo biti vključene v rejski program za zadevno pasmo. Pri drobnici morajo biti živali vključene v rejski program najpozneje en dan pred oddajo zbirne vloge, pri govedu, konjih, prašičih in kokoših pa najpozneje do 1. 2. tekočega leta.

Seznam lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje, je dostopen na spletnih straneh MKGP in ARSKTRP.

- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 193,62 eura/GVŽ letno za avtohtone pasme in 116,17 eura/GVŽ letno za tradicionalne pa-

smo; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji operacije z ukrepom EK.

4.19 OHRANJANJE RASTLINSKIH GENSKIH VIROV, KI JIM GROZI GENSKA EROZIJA

Operacija Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija, je namenjena varovanju in ohranjanju izvornih lastnosti in genske variabilnosti avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin. Operacija se v dveh zahtevah: GEN_SOR: Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin in GEN_SEME: Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin. Zahtevi se lahko dopolnjujeta. Na KMG mora biti v obe zahtevi skupno vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, lahko pa je tudi v posamezno zahtevo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin.

4.19.1 Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin (GEN_SOR)

Zahteva se izvaja na različnih vrstah rabe kmetijskih zemljišč (na GERK-ih z vrstami rabe »1100 – njive«, »1160 – hmeljišče«, »1211 – vinograd«, »1221 – intenzivni sadovnjak«, »1230 – oljčnik« in »1222 – ekstenzivni sadovnjak«). Na isti površini GERK-a lahko upravičenec, odvisno od vrste posevka, uveljavlja plačilo za operacijo samo enkrat, in sicer ali za glavni, prezimni ali neprezimni posevek. Med trajanjem obveznosti se vrste in sorte avtohtonih in tradicionalnih kmetijskih rastlin lahko zamenjajo. Na KMG je treba hraniti račune, iz katerih mora biti razviden nakup semena oz. sadik avtohtonih oz. tradicionalnih sort kmetijskih rastlin, deklaracije uporabljenega semena oz. sadik, deklaracije za nazaj (od prvega nakupa semena oz. sadik), če se uporablja lastno pridelano seme ali sadike, kopije deklaracij za seme oz. sadike, če se seme oz. sadike pridobijo od drugega KMG.

Seznam avtohtonih in tradicionalnih sort žit, koruze, krompirja, oljnic, krmnih rastlin, zelenjadnic, hmelja, sadnih rastlin in vinske trte, za katere se lahko uveljavlja plačilo za zahtevo GEN_SOR, je dostopen na spletnih straneh MKGP in ARSKTRP.

- Obseg: del površin, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 136,38 eura/ha letno; enako plačilo velja tudi pri kombinaciji zahteve z ukrepom EK.

4.19.2 Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin (GEN_SEME)

Zahteva se izvaja na GERK-ih z vrsto rabe »1100 – njive«. Med trajanjem obveznosti se vrste in sorte avtohtonih in tradicionalnih kmetijskih rastlin lahko zamenjajo. Upravičenec, ki uveljavlja plačilo za pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin, mora:

- pridobiti potrdilo izvajalca preizkušanja sort, imenovanega v skladu z zakonom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin, ki dokazuje sortno pristnost semenskega posevka;
- biti vpisano v register dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin (SEME-register), v skladu s predpisom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin.

Pri pridelavi semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin je najmanjša velikost strnje-

ne površine lahko 0,01 ha.

Na KMG je treba hraniti potrdilo izvajalca preizkušanja sort, imenovanega v skladu z zakonom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin, in dokazuje sortno pristnost semenskega posevka.

Seznam avtohtonih in tradicionalnih sort žit, koruze, krompirja, oljnic, krmnih rastlin in zelenjadnic, za katere se lahko uveljavlja plačilo za zahtevo GEN_SEME je dostopen na spletnih straneh MKGP in ARSKTRP.

- Obseg: del površin, lahko na delu GERK-a.
- Lokacija: se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja.
- Območje izvajanja: celotna Slovenija.
- Višina plačila: 167,76 eura/ha letno. Kombinacija te zahteve z ukrepom EK ni mogoča.

5 POVZETEK PRVIH SPREMEMB UKREPA KOPOP V OKVIRU PRP 2014–2020

Sprememba površine, vključene v obveznost

- sprememba: med leti se obseg površine vključene v obveznost lahko spreminja za največ 10 % glede na vstopno površino (prej glede na prvo leto obveznosti).

Povečanje površin, vključenih v obveznost

- dopolnitev: upravičenec lahko površine, vključene v obveznost, poveča za več kot 10 %, vendar največ za 20 % oz. 2 ha, glede na vstopno površino, pri čemer se upošteva dovoljen obseg povečanja površin, ki je ugodnejši za upravičenca, njegova obveznost iz prvega leta petletne obveznosti pa se nadaljuje.

1. Poljedelstvo in zelenjadarstvo

- POZ_KOL: možnost izvajanja na VVO I;
- POZ_NMIN: poleg talnih še rastlinski testi, sprememba števila potrebnih analiz v odvisnosti od velikosti površine, možnost izvajanja na VVO I, višina plačila na VVO I nižja kot na preostalih območjih Slovenije, ker je upoštevano, da se prvo dognojevanje okopavin na VVO I izvede s hitrim talnim testom, kar je na VVO I standard;
- POZ_NIZI: prepoved izvajanja na VVO I, dopolnitev opisa zahteve, plačilo na m³ namesto na ha, plačilo se lahko uveljavlja za največ 25 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil/ha, ob oddaji zahtevka za tekoče leto je treba opredeliti pretežen način reje živali na KMG;
- POZ_POD: prepoved izvajanja na VVO I;
- POZ_FFSM: dopolnitev zahteve glede možnosti uporabe agrokoprene;
- POZ_FFSV: ni sprememb;
- POZ_MEHZ: možnost izvajanja na VVO I;
- POZ_KONZ: tehnični popravek glede navedbe strojev za konzervirajočo obdelavo tal;
- POZ_ZEL, POZ_NEP: ni sprememb.

Upravičenci, katerih površine VVO I ležijo na območjih iz NUV, se lahko v operacijo 1. Poljedelstvo in zelenjadarstvo vključijo brez pogojevanja vključitve v operacijo 11. Vodni viri.

2. Hmeljarstvo

- HML_POKT: ni sprememb;
- HML_NMIN: sprememba števila potrebnih analiz v odvisnosti od velikosti površine;
- HML_NIZI: dopolnitev opisa zahteve, plačilo na m³ namesto na ha, plačilo se lahko uveljavlja za največ 25 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil/ha, ob oddaji zahtevka za tekoče leto je treba opredeliti pretežen način reje živali na KMG;
- HML_KOMP: ni sprememb;
- HML_BIOV: tehnični popravek zaradi preimenovanja iz »biorazgradljive vrvice« v »hitro razgradljiva vodila«.

3. Sadjarstvo

- SAD_VABE: dopolnitev zahteve glede možnosti uporabe prehranskih vab;

- SAD_EKGN: dopolnitev zahteve glede možnosti uporabe organskih gnojil, z letom 2016 je postala izbirna zahteva (prej obvezna zahteva);
- SAD_KONF: dopolnitev zahteve glede možnosti uporabe metode »privabi in ubij«;
- SAD_MEHZ: možnost izvajanja zahteve na delu GERK-a;
- SAD_POKT: dopolnitev zahteve glede ozelenitve vsakega medvrstnega prostora, pod drevesi je dopusten do 80 cm širok neozelenjen pas, višje plačilo.

4. Vinogradništvo

- VIN_VABE: sprememba obdobja uporabe vab (1. 5. do 15. 8., prej 15. 3. do 15. 8.);
- VIN_EKGN: dopolnitev zahteve glede možnosti uporabe organskih gnojil, z letom 2016 je postala izbirna zahteva (prej obvezna zahteva);
- VIN_KONF: zahteva se črta;
- VIN_MEHZ: tehnični popravek zaradi razumljivejšega zapisa pogojev za izvajanje zahteve, možnost izvajanja zahteve na delu GERK-a;
- VIN_INSK: nova zahteva;
- VIN_POKT: dopolnitev zahteve glede ozelenitve vsakega medvrstnega prostora, pod trsi je dopusten do 80 cm širok neozelenjen pas, območje izvajanja celotna RS, različna višina plačila glede na nagib za vertikalno in teraso, višje plačilo;
- VIN_MEDV: dopolnitev zahteve glede kratkotrajne zimske ozelenitve, območje izvajanja Primorska in terase po celotni Sloveniji, različna višina plačil glede na nagib za vertikalno in teraso, višje plačilo.

5. Trajno travinje I

- TRZ_I_NPAS: če se zahteva več let izvaja na isti lokaciji, nepokošen pas ne sme biti na istem delu GERK dve leti zaporedoma;
- TRZ_I_NIZI: plačilo na m³ namesto na ha, plačilo se lahko uveljavlja za največ 30 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil/ha, ob oddaji zahtevka za tekoče leto je treba opredeliti pretežen način reje živali na KMG;
- TRZ_I_MRVA: ni sprememb;
- TRZ_I_OSIL: ni sprememb.

6. Trajno travinje II

- TRZ_II_OSIL: ni sprememb;
- TRZ_II_NPAS: če se zahteva več let izvaja na isti lokaciji, nepokošen pas ne sme biti na istem delu GERK dve leti zaporedoma;
- TRZ_II_NIZI: plačilo na m³ namesto na ha, plačilo se lahko uveljavlja za največ 30 m³ porabljenih tekočih organskih gnojil/ha, ob oddaji zahtevka za tekoče leto je treba opredeliti pretežen način reje živali na KMG.

7. Posebni traviščni habitati

- HAB_KOS: sprememba datume prepovedi košnje/paše glede na območja (Halozes do 1.6., Goričko, Mura, Drava in Osrednje Slovenske Gorice do 10.6., druga območja do 30.6.);
- HAB_ORGG: ni sprememb;
- HAB_MRVA: ni sprememb;
- HAB_NPAS: sprememba velikosti GERK iz 1 ha na 0,3 ha in posledično višje plačilo.

8. Traviščni habitati metuljev

- MET_KOS: večje plačilo zaradi spremenjenih izhodišč

- modelnega izračuna za določitev višine plačila;
- MET_NPAS: sprememba velikosti GERK iz 1 ha na 0,3 ha in posledično višje plačilo;
- MET_MRVA: ni sprememb.

9. Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov

- VTR_KOS: večje plačilo spremenjenih izhodišč modelnega izračuna za določitev višine plačila;
- VTR_NPAS: sprememba velikosti GERK iz 1 ha na 0,3 ha in posledično višje plačilo.

10. Steljniki

- STE_KOS: večje plačilo spremenjenih izhodišč modelnega izračuna za določitev višine plačila;
- STE_NPAS: sprememba velikosti GERK iz 1 ha na 0,3 ha in posledično višje plačilo.

Operacije 7. HAB, 8. MET, 9. VTR in 10. STE

- operacije se lahko izvajajo na delu GERK-a (prej na celem GERK-u);
- ukinitev obveznosti analize tal in gnojilnega načrta ter obvezne vključitve najmanj 20 % površin trajnega travinja v operacije 7. HAB, 8. MET, 9. VTR in 10. STE, če se na KMG izvajajo samo te operacije.

11. Vodni viri

- VOD_ZEL, VOD_FFSV, VOD_NEP in VOD_POD: ni sprememb.

12. Ohranjanje habitatov strmih travnikov

- KRA_S50: dovoli se jesenska paša (po 15. 8.), treba je zagotoviti, da ne pride do pregaženosti, uvedba obtežbe (0 do 1,2 GVŽ travojedih živali/ha).

13. Grbinasti travniki

- KRA_GRB: ni sprememb.

14. Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri

- KRA_OGRM, KRA_VARPA, KRA_VARPP: spremeni se obračun plačila na ha – plačilo za posamezno zahtevo se dodeli za toliko površin, za kolikor se zagotavlja predpisana obtežba;
- KRA_OGRM: električna napetost ograje 3 do 5 kV namesto minimalno 5 kV, dopolnitev nabora možnosti varovanja domačih živali – zapiranje v staje ali ograde iz betonskega železa.

15. Planinska paša

- KRA_CRED, KRA_PAST: dovoli se nakup krmnih mešanic, žit in vitaminsko mineralnih dodatkov ter uporaba na lastnem KMG pridelane krme.

16. Visokodebelni travniški sadovnjaki

- KRA_VTSA: oživitvena rez ni potrebna, če so drevesa redno vzdrževana in negovana.

17. Ohranjanje mejic

- KRA_MEJ: sprememba širine mejice pri tleh (2 do 8 m, prej 2 do 4 m), zamik začetka izvajanja na leto 2017.

18. Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje

- GEN_PAS: za avtohtone pasme domačih živali plačilo namesto 60 % krije 100 % dodatnih stroškov in izgubljenega prihodka, kot pogoj se doda obvezna vključitev živali avtohtonih in tradicionalnih pasem v rejski program za zadevno pasmo.

19. Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija

- GEN_SOR: dopolnitev seznama avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin;
- GEN_SEME: nova zahteva, namenjena semenski pridelavi avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin;
- vstop v operacijo je mogoč do konca programskega obdobja (2015–2020).

Prve spremembe ukrepa KOPOP, predstavljene v tej brošuri, so informativnega značaja in se lahko še spremenijo glede na potek usklajevanja z Evropsko komisijo in končno potrjeno verzijo prvih sprememb PRP 2014–2020. Za morebitna odstopanja MKGP ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

INFORMACIJE O UKREPU KOPOP

Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP)

Dunajska 160, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 580 77 92
Telefaks: (01) 478 92 06
E-pošta: info.aktrp@gov.si
Splet: <http://www.arsktrp.gov.si/>

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)

Dunajska 22, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 478 90 00
Telefaks: (01) 478 90 21
E-pošta: gp.mkgp@gov.si
Splet: <http://www.mkgp.gov.si/>

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 513 66 00
Telefaks: (01) 513 66 50
E-pošta: kgzs@kgzs.si
Splet: www.kgzs.si

Kmetijsko gozdarski zavod Celje

Trnoveljska cesta 1, 3000 Celje
Telefon: (03) 425 55 15
Telefaks: (03) 425 55 30
E-pošta: tatjana.pevec@ce.kgzs.si
Splet: www.kmetijskizavod-celje.si

Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota

Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota
Telefon: (02) 539 14 17
Telefaks: (02) 521 14 91
E-pošta: metka.barbaric@gov.si
Splet: www.kgzs-ms.si

Kmetijsko gozdarski zavod Kranj

Cesta Iva Slavca 1, 4000 Kranj
Telefon: (04) 280 46 35
Telefaks: (04) 280 46 12
E-pošta: tomaz.cor@kr.kgzs.si
Splet: www.kgz-kranj.si

Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica

Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica
Telefon: (05) 335 12 00
Telefaks: (05) 335 12 60
E-pošta: info@go.kgzs.si
Splet: www.kmetijskizavod-ng.si

Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana

Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 513 07 00
Telefaks: (01) 513 07 41
E-pošta: tajnistvo@lj.kgzs.si
Splet: www.lj.kgzs.si

Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto

Šmihelska cesta 14, 8000 Novo mesto
Telefon: (07) 373 05 70
Telefaks: (07) 373 05 90
E-pošta: kgzs.zavod-nm@gov.si
Splet: www.kmetijskizavod-nm.si

Kmetijsko gozdarski zavod Maribor

Vinarska ulica 14, 2000 Maribor
Telefon: (02) 228 49 48 in (02) 228 49 49
E-pošta: info@kmetijski-zavod.si
Splet: www.kmetijski-zavod.si

Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj

Ormoška 28, 2250 Ptuj
Telefon: (02) 749 36 10
Telefaks: (02) 749 36 20
E-pošta: tajnistvo@kgz-ptuj.si
Splet: www.kgz-ptuj.si

Izdala: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
Avtor vsebine: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Dunajska 22, 1000 Ljubljana
Oblikovanje: Andrej Lombar, KGZS
Tisk: Tiskarna Miran Januš s.p.
Naklada: 2.000 izvodov, Leto izdaje: 2015